

European
Commission

Dinamiskās iepirkumu sistēmas

Lietošanas vadlīnijas

Eiropas Komisija

Iekšējā tirgus, rūpniecības, uzņēmējdarbības un MVU ģenerāldirektorāts
B direktorāts. Plānošana, finanses, dati

B4. nodaļa. Dati un zināšanas politikai, uzņēmējiem un sabiedrībai

Saziņai: *EXEP* sekretariāts

E-pasta adrese: GROW-EXEP@ec.europa.eu

Eiropas Komisija, B-1049 Brisele

Dinamiskās iepirkumu sistēmas¹

Lietošanas vadlīnijas

¹ Autentisks ir tikai teksts angļu valodā

Daudzpusējā ieinteresēto personu ekspertu grupa e-iepirkumu jomā (*EXEP*) ir konsultatīva struktūra, kuru izveidojusi Eiropas Komisija un kuras uzdevums ir sniegt konsultācijas un speciālās zināšanas Komisijas dienestiem. Šajā ziņojumā pausti *EXEP* viedokļi, kas ne vienmēr atspoguļo Eiropas Komisijas vai dalībvalstu viedokli.

Tas, ka Eiropas Komisija atbalsta šīs publikācijas sagatavošanu, nenozīmē, ka Komisija apstiprina tās saturu. Šī publikācija atspoguļo tikai tās autoru viedokli, un Komisija neuzņemas atbildību par tajā ietvertās informācijas lietošanu.

Plašāka informācija par Eiropas Savienību ir pieejama vietnē <https://europa.eu>.

Luksemburga, Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2022

Satura rādītājs

1.	KOPSAVILKUMS	1
1.1.	Ievads	1
1.2.	DIS tiesiskais regulējums	1
1.3.	DIS darbības grafisks atainojums	1
1.4.	Pilnībā elektronisks process	1
1.5.	Elektroniskā kataloga izmantošana	1
1.6.	Ar DIS lietošanu saistītie ieguvumi un problēmas	1
1.7.	DIS ieviešana, pamatojoties uz <i>TED</i> datiem	2
1.8.	DIS anketa un rezultāti	2
1.9.	Jautājumi un atbildes.....	2
1.10.	Vēlamās un nevēlamās darbības.....	2
1.11.	Noslēguma piezīmes	2
1.12.	Pielikums	2
2.	GLOSĀRIJS	3
3.	IEVADS	5
4.	DIS TIESISKAIS REGULĒJUMS	7
4.1.	DIS tādu preču, pakalpojumu un būvdarbu iepirkumiem, kas parasti ir pieejami tirgū	7
4.2.	DIS procedūra un termiņi	7
4.3.	Pašdeklarācija/ <i>ESPD</i>	8
4.4.	Piedāvājumu iesniegšana	8
4.5.	DIS darbības laiks	9
5.	DIS DARBĪBAS GRAFISKS ATAINOJUMS	10
6.	PILNĪBĀ ELEKTRONISKS PROCESS	13
7.	ELEKTRONISKO KATALOGU IZMANTOŠANA DIS	15
7.1.	Elektroniskie katalogi, ko pielāgo katrai konkrētajai konkursa procedūrai	15
7.1.1.	Elektroniskā kataloga piemērs: Itālijas farmaceitisko produktu DIS	16
8.	AR DIS LIETOŠANU SAISTĪTIE IEGUVUMI UN PROBLĒMAS	18
8.1.	Stimuli un ieguvumi līgumslēdzējām iestādēm	18
8.2.	Problēmas un iespējamās negatīvās sekas līgumslēdzējām iestādēm	19
8.3.	Stimuli un ieguvumi piegādātājiem	19
8.4.	Problēmas un iespējamās negatīvās sekas piegādātājiem	20
8.5.	Konkrēti ieguvumi un problēmas, kas saistītas ar centralizēto iepirkumu struktūrām (<i>CPB</i>)	20
9.	DIS IEVIEŠANA, PAMATOJOTIES UZ <i>TED</i> DATIEM	21
9.1.	DIS salīdzinājumā ar pārējām procedūrām un pamatnolīgumiem.....	21
9.2.	Publiskā iepirkuma direktīva un Komunālo pakalpojumu direktīva.....	21
9.3.	Kā dalībvalstis lieto DIS?	22
9.4.	Kā DIS sistēmā izmanto iepirkuma dalīšanu daļās?	23
9.5.	Kāda veida līgumi tika izmantoti DIS?	24
9.6.	Kāds ir DIS darbības ilgums?	24
9.7.	Kādi <i>CPV</i> kodi tika izmantoti?.....	25
9.8.	Cik veiksmīga ir DIS?.....	26
10.	DIS ANKETA UN REZULTĀTI.....	27
11.	JAUTĀJUMI UN ATBILDES	29

11.1.	Kā aprēķināt aplēsto vērtību?.....	29
11.2.	Kā aprēķināt aplēsto vērtību, ja DIS tiek sadalīta daļās?.....	29
11.3.	Kad LI ir jāplāno budžets līgumiem, ko tā piešķirs DIS ietvaros?	29
11.4.	Vai līgumslēdzējas iestādes var pievienoties esošai DIS, ja tās nav minētas sākotnējā paziņojumā?	29
11.5.	Vai LI var izstāties no DIS?.....	29
11.6.	Vai slēgtās procedūras termiņus piemēro arī DIS?	30
11.7.	Vai izveides posmā LI var uz laiku atlikt jaunu pieteikumu izskatīšanu un izskatīt tos pēc termiņa beigām?	30
11.8.	Vai, izveidojot DIS, var pārbaudīt dalības pieteikumus, negaidot termiņa beigas?	30
11.9.	Kā DIS ir salīdzināma ar pamatnolīgumu?	31
11.10.	Vai DIS var apvienot ar pamatnolīgumiem?	31
11.11.	Vai DIS var apvienot ar e-izsoli?.....	32
11.12.	Vai DIS var apvienot ar inovācijas partnerībām?	32
11.13.	Vai līgumslēdzējai iestādei pirms pretendenta kvalificēšanas būtu jāpieprasa papildu dokumenti, kas apliecina izslēgšanas pamata (ne)esību un atlases kritēriju izpildi?	32
11.14.	Cik lielā mērā var grozīt līguma paziņojumā noteiktos piešķiršanas kritērijus, slēdzot līgumus saskaņā ar DIS?	32
11.15.	Vai DIS sistēmās ir atļautas sarunas?	33
11.16.	Vai var mainīt līguma paziņojumā noteiktos atlases kritērijus DIS darbības laikā?.....	33
11.17.	Kā DIS sistēmā var piemērot atlases kritērijus?.....	33
11.18.	Vai DIS sistēmā atlasītie ED ir jāinformē par jauniem ED, kas kvalificējušies dalībai sistēmās?.....	34
11.19.	Vai DIS sistēmā kvalificēto ED sarakstam ir jābūt publiski pieejamam?	34
11.20.	Vai visi pretendenti ir jāinformē par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu konkrētajā iepirkuma procedūrā?	34
11.21.	Kādi ir noteikumi attiecībā uz nogaidīšanas periodiem DIS sistēmā?	34
11.22.	Vai DIS sistēmās drīkst prasīt maksu?.....	35
12.	VĒLAMĀS UN NEVĒLAMĀS DARBĪBAS	36
12.1.	Vēlamās darbības	36
12.2.	Nevēlamās darbības	36
13.	NOSLĒGUMA PIEZĪMES	37
13.1.	DIS ir efektīvs rīks, kura lietošana sniedz daudz ieguvumu	37
13.2.	Svarīgs atbalsts arī turpmākajā gaitā	37
13.3.	Turpmākas darbības pilnībā elektroniska procesa izstrādei.....	37
13.4.	Elektronisko katalogu lietošana ir efektīva	37
13.5.	DIS veicināšana dalībvalstīs.....	38
13.6.	Noslēguma piebildes	38
14.	PIELIKUMS. DIS LIETOŠANAS PIEMĒRI NO DALĪBVALSTĪM	39
14.1.	Valsts piemērs: Igaunija	39
14.1.1.	Pārskats.....	39
14.1.2.	Priekšrocības un trūkumi	39
14.1.3.	Gūtā pieredze un praktiski jautājumi, kas radušies īstenošanas gaitā	39
14.2.	Valsts piemērs: Ungārija	39
14.2.1.	Segedas Universitātes piemērs — DIS kā inovāciju virzītājspēks.....	39
14.2.2.	Priekšrocības un trūkumi	40
14.2.3.	Gūtā pieredze un praktiski jautājumi, kas radušies īstenošanas gaitā	40
14.3.	Valsts piemērs: Itālija	40
14.3.1.	Itālijas nacionālais DIS pakalpojums	41
14.3.2.	Priekšrocības un trūkumi	41

14.3.3.	Gūtā pieredze un praktiski jautājumi, kas radušies īstenošanas gaitā	41
14.4.	Valsts piemērs: Nīderlande	41
14.4.1.	Roterdamas pilsētas piemērs	41
14.4.2.	Iepriekšējā un pašreizējā situācija; Roterdama — agrīna sistēmas ieviešēja.....	42
14.4.3.	E-ierikumu platforma un robotika	42
14.4.4.	Izšķirīgi iemesli par labu DIS ieviešanai.....	42
14.4.5.	Priekšrocības:	42
14.4.6.	Apsvērumi:	42
14.4.7.	Gūtās atziņas.....	43
14.5.	Valsts piemērs: Norvēģija.....	43
14.5.1.	Iepriekšējā un pašreizējā situācija	43
14.5.2.	Kāpēc būtu jāizvēlas DIS?	44
14.5.3.	Lietotāju pieredze.....	44
14.6.	Valsts piemērs: Slovēnija	45
14.6.1.	Piemērs.....	45
14.7.	Valsts piemērs: Zviedrija.....	46
14.7.1.	"SKL <i>Kommentus Inköpscentral</i> " / centralizēto iepirkumu struktūra (CPB)	46
14.7.2.	Krišanstades pašvaldība	48

1. Kopsavilkums

1.1. Ievads

2017. gadā Komisija publicēja paziņojumu "Kā Eiropas interesēs panākt labāku iepirkuma darbību Eiropā". Komisija nosauca sešas stratēģiskās prioritātes un ar tām saistītās publiskā iepirkuma jomas, kas ir jāuzlabo, lai tādējādi palīdzētu pārveidot publisko iepirkumu par spēcīgu instrumentu. Viena no šīm prioritātēm ir iepirkuma digitālās pārveides izvērsšana. Ieviešot dinamiskās iepirkumu sistēmas (DIS), tiek sniegts atbalsts visām sešām stratēģiskajām prioritātēm.

Šo vadlīniju mērķis ir, vadoties pēc dalībvalstu pieredzes DIS lietošanā, aprakstīt tiesisko regulējumu un sniegt īsu, praktisku informāciju par DIS ieviešanu un lietošanu. Vadlīnijās ir aplūkoti arī atsevišķi iespējamie problēmjautājumi.

Tālāk ir īsi raksturotas visas šajā dokumentā ietvertās nodaļas.

1.2. DIS tiesiskais regulējums

Šā dokumenta 4. nodaļā ir sniegta informācija par abiem DIS posmiem. Pirmajā posmā tiek atlasīti ekonomikas dalībnieki (ED), bet otrais posms attiecas uz konkrētiem iepirkumiem. DIS ir jāvada kā pilnībā elektronisks process. Visā DIS darbības periodā sistēma ir atvērta un tajā var pieteikties jauni ED, kas atbilst atlases kritērijiem. Tāpēc tā ir labs instruments ED piesaistīšanai. DIS var iedalīt atbilstīgi produktu, būvdarbu vai pakalpojumu kategorijām, un līgumslēdzēja iestāde (LI) nosaka piemērojamos atlases kritērijus katrai kategorijai. Uzaicinājumā iesniegt piedāvājumus šos kritērijus attiecīgā gadījumā var formulēt precīzāk.

1.3. DIS darbības grafisks atainojums

Lai sīkāk aprakstītu, kā DIS darbosies praktiski, un palīdzētu izprast šo procesu, 5. nodaļā ir sniegts DIS darbības grafisks atainojums.

1.4. Pilnībā elektronisks process

DIS ir jāvada kā pilnībā elektronisks process. Tas ir nepieciešams tāpēc, ka ir paredzēts, ka DIS tiks lietota standartizētām precēm, pakalpojumiem vai būvdarbiem. Tā kā konkrētas procedūras atkārtojas, ir ļoti lietderīgi šo procesu pilnībā digitalizēt. DIS process var nodrošināt daudz ieguvumu, sākot no ED pieteikuma iesniegšanas atlasei un dalībai līdz piedāvājumu izvērtēšanai un maksājumiem. Šā dokumenta 6. nodaļā ir aprakstīts, kā var veikt pilnībā elektronisku DIS procesu, izmantojot gan e-piegādi, gan standartizētu informāciju.

1.5. Elektroniskā kataloga izmantošana

Direktīvā ir skaidri aprakstīts, kā izmantot elektroniskos katalogus arī DIS sistēmās. Šā dokumenta 7. nodaļā ir sniegta informācija, kā to var izdarīt.

1.6. Ar DIS lietošanu saistītie ieguvumi un problēmas

Šā dokumenta 8. nodaļā ir aprakstīti vairāki ieguvumi, ko ED un LI saņems, lietojot DIS. Viens no svarīgākajiem ED ieguvumiem ir tas, ka DIS vienmēr ir atvērta dalībai. ED var nosūtīt dalības pieteikumu jebkurā laikā un, ja kvalificējas (tiem tiek dota piekļuve sistēmai), tie var izlemt, konkrēti kuros iepirkumos tie vēlas iesniegt savus piedāvājumus. LI priekšrocība ir tā, ka iepirkumu procedūras var norisināties ātrāk nekā citas procedūras. Bet ir arī atsevišķas problēmas, kas LI ir jāņem vērā, lietojot DIS.

1.7. DIS ieviešana, pamatojoties uz *TED* datiem

Kā norādīts 9. nodaļā, tīmekļvietnē "Elektroniskā ikdienas informācija par iepirkumiem" (*TED*) ir sniegta īsa informācija par DIS lietošanu. Lai gan daži jau ir paspējuši ieviest DIS, kopumā dati liecina, ka šī ieviešana joprojām notiek ļoti lēni un DIS nav būtiskas nozīmes salīdzinājumā ar pamatnolīgumiem. Tomēr DIS ieviesušo dalībnieku skaits palielinās.

1.8. DIS anketa un rezultāti

2020. gada vasarā dalībvalstīm tika nosūtīta anketa par DIS lietošanu. Minētie jautājumi un rezultāti ir izklāstīti 10. nodaļā.

1.9. Jautājumi un atbildes

Šā dokumenta 11. nodaļā ir aprakstīti vairāki jautājumi, kas LI varētu rasties par DIS lietošanu.

1.10. Vēlamās un nevēlamās darbības

Šā dokumenta 12. nodaļā ir sniegti daži ieteikumi par to, ko LI vajadzētu/nevajadzētu darīt, lietojot DIS.

1.11. Noslēguma piezīmes

Šā dokumenta 13. nodaļā ir apkopotas noslēguma piezīmes par šīm vadlīnijām.

1.12. Pielikums

Pielikumā aprakstīts, kā atsevišķas dalībvalstis lieto DIS savā valstī.

2. Glosārijs

Tālāk skatiet šajās vadlīnijās biežāk lietoto terminu un to definīciju sarakstu.

- **Pieņemtie dalībnieki**, tiek saukti arī par “kvalificētiem piegādātājiem”.
- **Iepirkuma izsludināšanas paziņojums**. Šāda frāze tiek lietota direktīvās, bet praksē ļoti bieži lieto frāzi — “uzaicinājums iesniegt piedāvājumus”.
- **Kategorijas**. Saistībā ar līgumslēgšanas tiesību piešķiršanu DIS ietvaros līgumslēdzējām iestādēm ir jānorāda jebkāds iepirkuma iedalījums produktu, būvdarbu vai pakalpojumu kategorijās un to raksturlielumi. Šis termins ir aprakstīts Publiskā iepirkuma direktīvas 34. pantā un Komunālo pakalpojumu direktīvas 52. pantā.
- **Centralizēto iepirkumu struktūra (CPB)** ir līgumslēdzēja iestāde, kas nodrošina centralizētās iegādes darbības un, iespējams, iegādes palīgdarbības. Šajā dokumentā tiek lietots arī šā termina saīsinājums “CPB”.
- **Līgumslēdzējas iestādes (LI)** ir valsts, reģionālās vai vietējās iestādes, publisko tiesību subjekti vai vienas vai vairāku šādu iestāžu vai vienas vai vairāku šādu publisko tiesību subjektu veidotas apvienības. Šajā dokumentā tiek lietots šā termina saīsinājums “LI”. Šajā dokumentā tiek lietots termins “līgumslēdzēja iestāde”, nevis “pircējs”.
- **Direktīvas**. Šajā dokumentā bieži dotas atsauces uz direktīvām. Parasti tiek dota atsauce uz Publiskā iepirkuma direktīvu 2014/24/ES, bet, tā kā noteikumi par DIS bieži ir līdzīgi, tiek dota arī atsauce uz Direktīvu 2014/25/ES par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs. Ja dokumentā nav noteikts citādi, atsauce vienmēr būs uz Publiskā iepirkuma direktīvu 2014/24/ES, bet bieži tiek dotas atsauces uz abu minēto direktīvu pantiem. Ja nav īpaši norādīts, atsauce uz šīm direktīvām ir paredzēta kā atsauce uz tām kopumā, t. i., gan uz apsvērumiem, gan pantiem.
- **DIS** ir dinamiskā iepirkumu sistēma.
- **Ekonomikas dalībnieks (ED)** ir jebkura fiziska vai juridiska persona vai publiskā sektora subjekts, vai šādu personu un/vai subjektu grupa, tostarp jebkāda uzņēmumu pagaidu apvienība, kas tirgū piedāvā būvdarbu izpildi un/vai būves realizāciju, produktu piegādi vai pakalpojumu sniegšanu². Šajā dokumentā tiek lietots šā termina saīsinājums “ED”. Šajā dokumentā tiek lietots termins “ekonomikas dalībnieks”, nevis “piegādātājs”.
- **Elektroniskie katalogi**. Līgumslēdzējas iestādes var prasīt, lai piedāvājumi tiktu iesniegti elektroniska kataloga formātā vai lai piedāvājumos tiktu iekļauts elektronisks katalogs. Elektronisko katalogu izmantošana ir aprakstīta Publiskā iepirkuma direktīvas 36. pantā un Komunālo pakalpojumu direktīvas 40. pantā.
- **E-piegāde** ir dokumentu elektroniska piegāde. Tas ir arī digitālo sakaru mezglu tīkls (*eDelivery*) — viens no Eiropas Komisijas izveidotā Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta (EISI) pamatelementiem. E-piegāde palīdz valsts pārvaldes iestādēm savstarpēji savietojami, droši un uzticami apmainīties ar elektroniskajiem datiem un dokumentiem ar citām valsts pārvaldes iestādēm, uzņēmumiem un iedzīvotājiem.
- **Eiropas vienotais iepirkuma procedūras dokuments (ESPD)** ir pašdeklarācijas veidlapa, ko izmanto publiskā iepirkuma procedūrās. Paši dokumenti ir jāiesniedz tikai iepirkuma procedūras uzvarētājam.
- **Daļas**. Līgumslēdzējas iestādes var nolemt līgumslēgšanas tiesības piešķirt atsevišķās daļās un var noteikt šādu daļu lielumu un priekšmetu, kā arī norādīt, vai piedāvājumus var iesniegt par vienu, vairākām vai visām daļām. Noteikumi par iepirkuma daļām ir izklāstīti Publiskā iepirkuma direktīvas 46. pantā un Komunālo pakalpojumu direktīvas 65. pantā.
- **Minipiedāvājums** attiecas uz konkursa atsākšanu saskaņā ar pamat nolikumu.

² Publiskā iepirkuma direktīvas 2. pants un Komunālo pakalpojumu direktīvas 2. pants.

- **Publiskā iepirkuma direktīva.** Ja vien nav īpaši norādīts citādi, šajās vadlīnijās ar terminu "publiskā iepirkuma direktīva" saprot Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. februāra Direktīvu 24/2014/ES par publisko iepirkumu.
 - **Kvalificēti piegādātāji.** Visiem kandidātiem, kas atbilst atlases kritērijiem, ir jādod piekļuve sistēmai (DIS). Tā kā minētās direktīvas attiecas uz slēgtajām procedūrām, piegādātāji, kuru dati tiek iesniegti lietošanai sistēmā, šajā dokumentā tiek dēvēti par "kvalificētiem piegādātājiem".
 - **Tiesiskās aizsardzības līdzekļi.** Eiropas direktīvās par tiesiskās aizsardzības līdzekļiem publiskā iepirkuma jomā ir noteikti minimālie standarti attiecībā uz izskatīšanas procedūrām. Uzņēmumam ir pieejamas ātras pārsūdzības procedūras administratīvajās vai pārskatīšanas tiesās visās ES valstīs.
 - **Konkrētais iepirkums** attiecas uz konkursa sākšanu DIS ietvaros, kad LI uzaicina visus pieņemtos dalībniekus iesniegt piedāvājumu.
 - **Piedāvājums.** Publiskā iepirkuma direktīvā tiek izmantots vārds "piedāvājums", bet praksē bieži lieto arī sinonīmus — "pieteikums" vai "priekšlikums". Šajā dokumentā galvenokārt tiek lietots vārds "piedāvājums".
 - **Elektroniskā ikdienas informācija par iepirkumiem (*Tenders Electronic Daily (TED)*).** Vietne *TED* ir *Eiropas Savienības Oficiālā Vēstneša* papildinājuma tiešsaistes versija, kurā tiek sniegta informācija par publiskajiem iepirkumiem Eiropā. *TED* tiek publicēti uzaicinājumi iesniegt piedāvājumus un paziņojumi par līgumslēgšanas tiesību piešķiršanu.
 - **Komunālo pakalpojumu direktīva.** Ja vien nav īpaši norādīts citādi, šajā dokumentā ar terminu "Komunālo pakalpojumu direktīva" saprot Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. februāra Direktīvu 2014/25/ES par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs.
-

3. Ievads

Dokuments "Kā Eiropas interesēs panākt labāku iepirkuma darbību Eiropā" ir Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai, kas tika izstrādāts 2017. gadā³. Šajā paziņojumā ir aplūkotas šādas sešas stratēģiskās prioritātes un publiskā iepirkuma jomas, kas ir jāuzlabo:

1. stratēģiskā publiskā iepirkuma plašākas izmantošanas nodrošināšana;
2. publiskā iepirkuma veicēju profesionalizācija;
3. iepirkuma tirgiem sniegtās piekļuves uzlabošana;
4. pārredzamības, godprātības un labāku datu vairošana;
5. iepirkuma digitālās pārveides izvēršana un
6. sadarbība kopīgu iepirkumu interesēs.

DIS ir bijis elektronisks rīks saskaņā ar iepirkumu direktīvām jau kopš 2004. gada. 2014. gada direktīvās minētie noteikumi tika pielāgoti, lai labāk veicinātu DIS lietošanu un ļautu LI pilnībā izmantot šā instrumenta sniegtās iespējas. Direktīvās ir precizēts, ka šis process būtu jāveic slēgtas procedūras veidā. Tagad noteikumi par DIS izveidi un darbību ir sīkāk aprakstīti Publiskā iepirkuma direktīvā un Komunālo pakalpojumu direktīvā (abas izdotas 2014. gadā). Šī procedūra ir piemērota tam, lai strādātu ar jauniem ED, jauniem produktiem un nepastāvīgām cenām, un to var arī izmantot, lai pārvarētu krīzes periodus valsts ekonomikā.

DIS lietošana veicinās visu sešu prioritāšu īstenošanu un nodrošinās tiešu atbalstu vismaz trim no tām, kā arī palielinās konkurenci. Tā kā DIS ir atvērta sistēma, tās lietošana uzlabos piekļuvi iepirkumam un MVU būs vieglāk piedalīties konkurences procedūrās. Turklāt DIS kā pilnībā elektronisks process veicinās publiskā iepirkuma digitālo transformāciju gan attiecībā uz LI, gan ED. Standartizētie dokumenti un procedūras saīsinās laiku, kas vajadzīgs preču, pakalpojumu un būvdarbu iepirkšanai. DIS kalpos arī kā stratēģisks rīks LI vajadzībām, lai samazinātu standarta produktu iepirkšanai nepieciešamo laiku. Lai risinātu tādus stratēģiskus jautājumus kā pārrobežu tirgu uzlabošana un to pieejamība MVU, priekšnosacījums ir sadarbība starp iepirkumu sistēmām.

Mūsdienās daudzas LI kā efektīvu rīku preču, pakalpojumu un būvdarbu iegādei izmanto pamatnolīgumus⁴. Tomēr pamatnolīgumu izmantošana nozīmē, ka attiecīgais tirgus tiks slēgts visiem pārējiem piegādātājiem, kas nepiedalās konkrētā pamatnolīguma noslēgšanā. Potenciālie piegādātāji nevar piedalīties konkursa procedūrā, kamēr tie nav apstiprināti saskaņā ar nākamo iepirkumu, kas dažos gadījumos var būt paredzēts pat pēc četriem gadiem vai vēl vēlāk.

DIS lietošana ir viens no veidiem, kā pārvarēt šo barjeru, jo jauni piegādātāji var pievienoties jebkurā laikā. Šī iepirkumu metode līgumslēdzējai iestādei nodrošina sevišķi plašu piedāvājumu loku un tāpēc ļauj panākt publisko līdzekļu optimālu izmantošanu ar plašu konkurenci attiecībā uz plaši izmantotiem vai standarta produktiem vai pakalpojumiem, kas ir vispārēji pieejami tirgū. Lai palielinātu MVU iespējas piedalīties liela mēroga DIS, iepirkumus var iedalīt dažādās produktu, būvdarbu vai pakalpojumu kategorijās.

Šo vadlīniju mērķis ir sniegt praktisku informāciju, pamatojoties uz dažādu dalībvalstu pieredzi, kas gūta, lietojot DIS, kā arī risināt un precizēt atsevišķus jautājumus, kas varētu rasties šajā saistībā. Šajā dokumentā tiks izklāstīti ieguvumi un problēmas, kas konstatēti, lietojot DIS dažādās dalībvalstīs. Problēmas bieži ir saistītas ar direktīvu

³ COM(2017) 0572 final, 3.10.2017.

⁴ Šis process var arī būt daļēji elektronisks; piegādes procesā pasūtījumu var veikt elektroniski, pamatojoties uz cenrādi/katalogu, un pēc tam saņemt rēķinu, kas var būt saskaņots ar konkrēto pasūtījumu.

teksta atšķirīgu interpretāciju un to, kādu pieeju katra dalībvalsts izmanto, lai ievērotu tajās izklāstītos noteikumus. Citstarp atšķiras to mērķtiecīgā pieeja attiecībā uz to, kas tiek saprasts ar frāzi "pilnīgi elektronisks process" un kā īstenot "vienreizējas iesniegšanas principu".

Pēc juridiskā ievada šo vadlīniju nākamajās nodaļās ir izklāstīts, kā var izveidot un lietot DIS. Ir sniegti arī lietošanas un labas prakses piemēri par to, kā LI un dažas centralizēto iepirkumu struktūras (*CPB*) lieto DIS atsevišķās dalībvalstīs. Viena nodaļa ir veltīta DIS ieviešanai, ņemot vērā statistikas datus, kas iegūti *TED* un aptaujā.

4. DIS tiesiskais regulējums

Publiskā iepirkuma direktīvā un Komunālo pakalpojumu direktīvā ir paredzēti noteikumi par DIS lietošanu⁵. Šajā nodaļā ir sniegts īss to apraksts⁶.

DIS ir divpakāpju procedūra. Vispirms ir jāizveido DIS un jāatlasa piegādātāji, kuriem tiks dota piekļuve sistēmai. Pēc tam tiek izsludināts uzaicinājums iesniegt piedāvājumus par konkrēto iepirkumu tiem piegādātājiem, kuri ir atlasīti (kvalificētie piegādātāji).

DIS darbojas kā pilnīgi elektronisks process⁷ un visā iepirkuma sistēmas darbības laikā ir atvērta jebkuram jaunam ED, kurš atbilst konkrētajiem atlases kritērijiem. Direktīvās ir minēti atlases kritēriji, bet tos var arī uzskatīt par izslēgšanas kritērijiem. Ir jāiesniedz *ESPD*, kā arī tiek piemēroti atlases un izslēgšanas kritēriji.

4.1. DIS tādu preču, pakalpojumu un būvdarbu iepirkumiem, kas parasti ir pieejami tirgū

Līgumslēdzējas iestādes var lietot DIS tādu preču, pakalpojumu un būvdarbu iepirkumiem, kas parasti ir pieejami tirgū un atbilst līgumslēdzēju iestāžu noteiktajām prasībām.

DIS var būt iedalīta produktu, būvdarbu vai pakalpojumu kategorijās, kas ir objektīvi definētas atkarībā no tā iepirkuma raksturlielumiem, kuru ir plānots veikt attiecīgajā kategorijā. Šādi raksturlielumi var būt norāde par turpmāko konkrēto līgumu maksimālo pieļaujamo apjomu vai par konkrētu ģeogrāfisko apgabalu, kurā tiks pildīti turpmākie konkrētie līgumi.

Ja LI ir iedalījusi sistēmu produktu, būvdarbu vai pakalpojumu kategorijās, LI nosaka piemērojamās atlases kritērijus katrai kategorijai.

Līgumu piešķir pretendentiem, kurš ir iesniedzis labāko piedāvājumu, pamatojoties uz piešķiršanas kritērijiem, kas norādīti DIS paziņojumā par līgumslēgšanas tiesību piešķiršanu. Minētos kritērijus vajadzības gadījumā precīzāk var formulēt uzaicinājumā iesniegt piedāvājumu.

4.2. DIS procedūra un termiņi

Direktīvās ir noteikts, ka DIS ir jāorganizē slēgtas procedūras veidā. Visiem kandidātiem, kas atbilst atlases kritērijiem, dod piekļuvi sistēmai, tomēr atšķirībā no slēgtas procedūras atlasīto kandidātu skaits ir neierobežots.

Lai piešķirtu līgumslēgšanas tiesības DIS sistēmā, līgumslēdzējas iestādes:

- publicē iepirkuma izsludināšanas paziņojumu, kurā norāda, ka tiek lietota DIS;
- iepirkuma procedūras dokumentos norāda vismaz paredzēto iepirkumu veidu un lēsto daudzumu, kā arī visu nepieciešamo informāciju par DIS, citstarp par DIS norisi, izmantoto elektronisko aprīkojumu, pieslēguma tehnisko kārtību un specifikācijām;
- norāda jebkādu iedalījumu produktu, būvdarbu vai pakalpojumu kategorijās un raksturlielumus, kas tās definē, un
- nodrošina neierobežotu un pilnīgu tiešu piekļuvi iepirkuma procedūras dokumentiem, ja vien sistēma ir spēkā.

Minimālais termiņš dalības pieteikumu saņemšanai ir 30 dienas no dienas, kad tika nosūtīts paziņojums par līgumu vai — ja iepirkuma izsludināšanai izmanto iepriekšēju informatīvo paziņojumu — uzaicinājums apstiprināt ieinteresētību. Pēc tam, kad ir nosūtīts uzaicinājums iesniegt piedāvājumus attiecībā uz pirmo konkrēto iepirkumu DIS

⁵ Publiskā iepirkuma direktīvas 34. pants un Komunālo pakalpojumu direktīvas 52. pants.

⁶ Tālāk minētajos gadījumos par DIS lietošanu, iespējams, ir jāpiemēro arī valstī noteiktais regulējums

⁷ Publiskā iepirkuma direktīvas 34. pants un 22. panta 1., 3., 5. un 6. punkts.

ietvaros, jaunus termiņus attiecībā uz dalības pieteikumu saņemšanu vairs nevar pieņemt.

Dalības pieteikumi parasti būtu jāizskata, vēlākais, 10 darbdienās, jo atlases kritēriju vērtēšana notiks, balstoties uz iepirkumu direktīvās izklāstītajām vienkāršotajām prasībām attiecībā uz dokumentāciju, piemēram, pārbaudot *ESPD*. Tomēr, kad pirmoreiz izveido DIS (sk. 11.7. iedaļu), LI, saņemot atbildes uz pirmoreiz publicēto paziņojumu par līgumu vai uzaicinājumu apstiprināt ieinteresētību, varētu saskarties ar tik lielu dalības pieteikumu skaitu, ka tām būtu vajadzīgs vairāk laika, lai šos pieteikumus izskatītu. Vajadzētu noteikt, ka tas ir pieļaujami, ja vien konkrētais iepirkums netiek uzsākts, pirms ir izskatīti visi pieteikumi. Arī to LI norāda paziņojumā par līgumu. Līguma paziņojumā, laukā "Papildu informācija", LI var norādīt, cik dienas tai ir nepieciešamas dalības pieteikumu izvērtēšanai.

Līgumslēdzējas iestādes dod iespēju jebkuram ED visā DIS darbības laikā iesniegt sistēmā dalības pieteikumu saskaņā ar minētajiem nosacījumiem. Līgumslēdzējas iestādes izvērtē šos dalības pieteikumus saskaņā ar atlases kritērijiem 10 darbdienās pēc to saņemšanas. Atsevišķos pamatotos gadījumos minēto termiņu var pagarināt līdz 15 darbdienām, jo īpaši tad, ja ir jāizskata papildu dokumenti vai kā citādi jāpārbauda, vai ir izpildīti atlases kritēriji.

Līgumslēdzējām iestādēm vajadzētu būt iespējai brīvi organizēt to, kā tās ir iecerējušas izskatīt dalības pieteikumus, piemēram, nolemjot šādas izskatīšanas rīkot tikai reizi nedēļā, ja vien tiek ievēroti termiņi katra dalības pieteikuma izskatīšanai.

Līgumslēdzējas iestādes pēc iespējas drīzāk informē attiecīgo ED par to, vai tas ir kvalificējies dalībai DIS.

4.3. Pašdeklarācija/*ESPD*

Laikā, kad tiek iesniegti apstiprinājumi par vēlmi pieteikties dalībai DIS, līgumslēdzējas iestādes pieņem pašdeklarāciju (*ESPD*), kas kalpo par sākotnēju pierādījumu dažādu sertifikātu vietā. *ESPD* noteikumus piemēro arī attiecībā uz DIS.

Tas nozīmē arī, ka līgumslēdzējas iestādes var jebkurā brīdī DIS darbības laikā pieprasīt, lai kvalificētie dalībnieki iesniegtu atjauninātu pašdeklarāciju⁸ 5 darbdienās no šāda pieprasījuma nosūtīšanas dienas⁹.

Pirms līgumslēgšanas tiesību piešķiršanas līgumslēdzēja iestāde pretendētā, kuram tā ir nolēmusi piešķirt līguma slēgšanas tiesības, pieprasa iesniegt atjauninātus pavaddokumentus, tostarp sertifikātus, apliecinājumus vai citus pierādījumus attiecībā uz izslēgšanas iemesliem. Ja līgumslēdzējām iestādēm ir bezmaksas tieša piekļuve nacionālajām datubāzēm, tās nevar pieprasīt, lai ED iesniegtu šos dokumentus. Tāpat rīkojas gadījumā, ja ED savā pašdeklarācijā (*ESPD*) iekļauj saites uz nacionālajām datubāzēm, kurām arī līgumslēdzējas iestādes var tieši piekļūt bez maksas.

Direktīvās atrunātos noteikumus par pašdeklarācijām¹⁰ piemēro visā DIS darbības laikā.

4.4. Piedāvājumu iesniegšana

Līgumslēdzējas iestādes uzaicina visus pieņemtos dalībniekus iesniegt piedāvājumu katram DIS konkrētajam iepirkumam. Ja DIS ir sadalīta būvdarbu, produktu vai pakalpojumu kategorijās, LI aicina visus konkrētā iepirkuma atbilstošajai kategorijai atlasītos dalībniekus iesniegt piedāvājumu.

⁸ Publiskā iepirkuma direktīvas 59. panta 1. punkts un Komunālo pakalpojumu direktīvas 52. panta 7. punkts.

⁹ Publiskā iepirkuma direktīvas 34. panta 7. punkts un Komunālo pakalpojumu direktīvas 52. panta 7. punkts.

¹⁰ Publiskā iepirkuma direktīvas 34. pants kontekstā ar 59. panta 4., 5 un 6. punktu un Komunālo pakalpojumu direktīvas 52. pants.

Piedāvājumu saņemšanas minimālais termiņš ir vismaz 10 dienas no dienas, kad tika nosūtīts uzaicinājums iesniegt piedāvājumus.

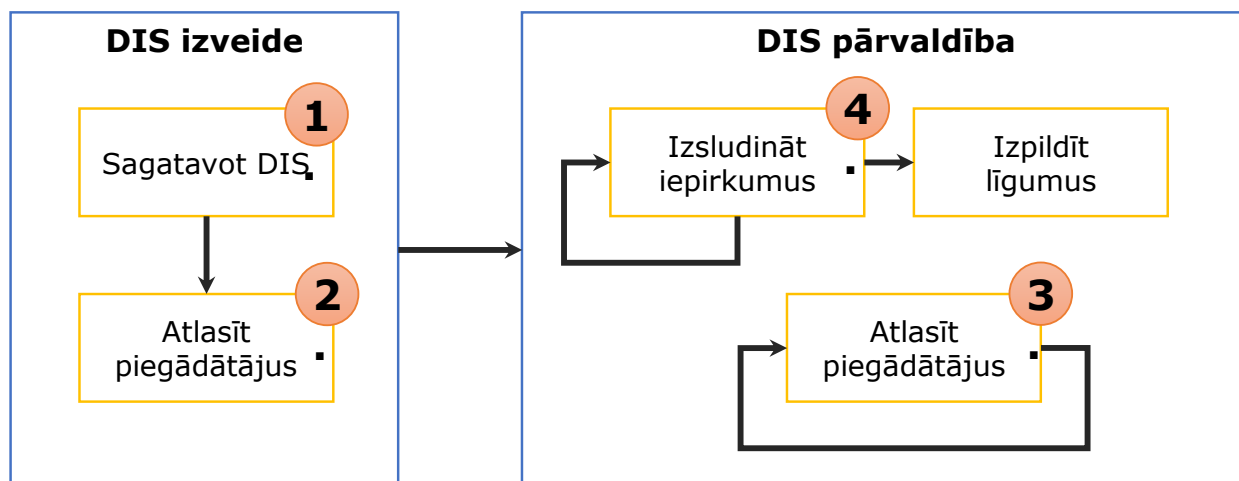
4.5. DIS darbības laiks

Līgumslēdzējas iestādes DIS darbības laiku norāda paziņojumā par līgumu. Ja minētais darbības laiks mainās, LI par to sniedz informāciju paziņojuma veidā, izmantojot direktīvās paredzētās standarta veidlapas. Ja darbības laiks tiek mainīts, neizbeidzot DIS darbību, izmanto paziņojuma par līgumu sākotnējo veidlapu. Ja DIS darbība tiek izbeigta, izmanto 50. pantā paredzēto paziņojumu par līgumslēgšanas tiesību piešķiršanu.

5. DIS darbības grafisks atainojums

Dinamiskās iepirkumu sistēmas darbība

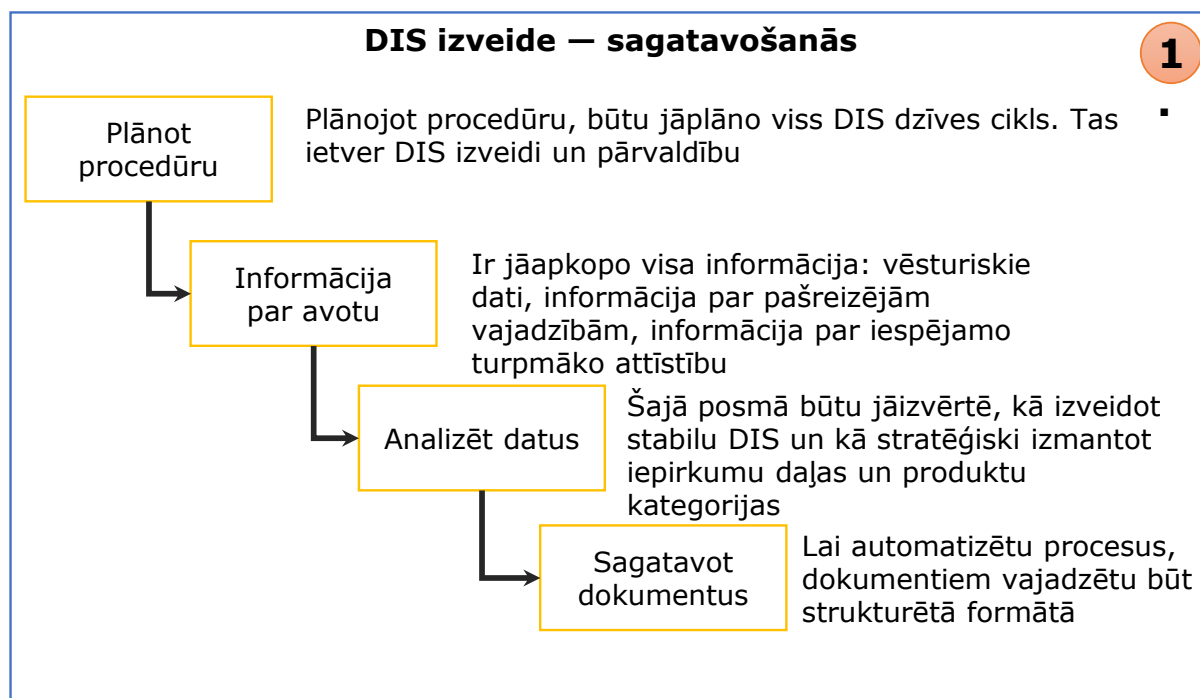
Pārskats

1. attēls. DIS izveides un pārvaldības process

Dinamiskās iepirkumu sistēmas darbība

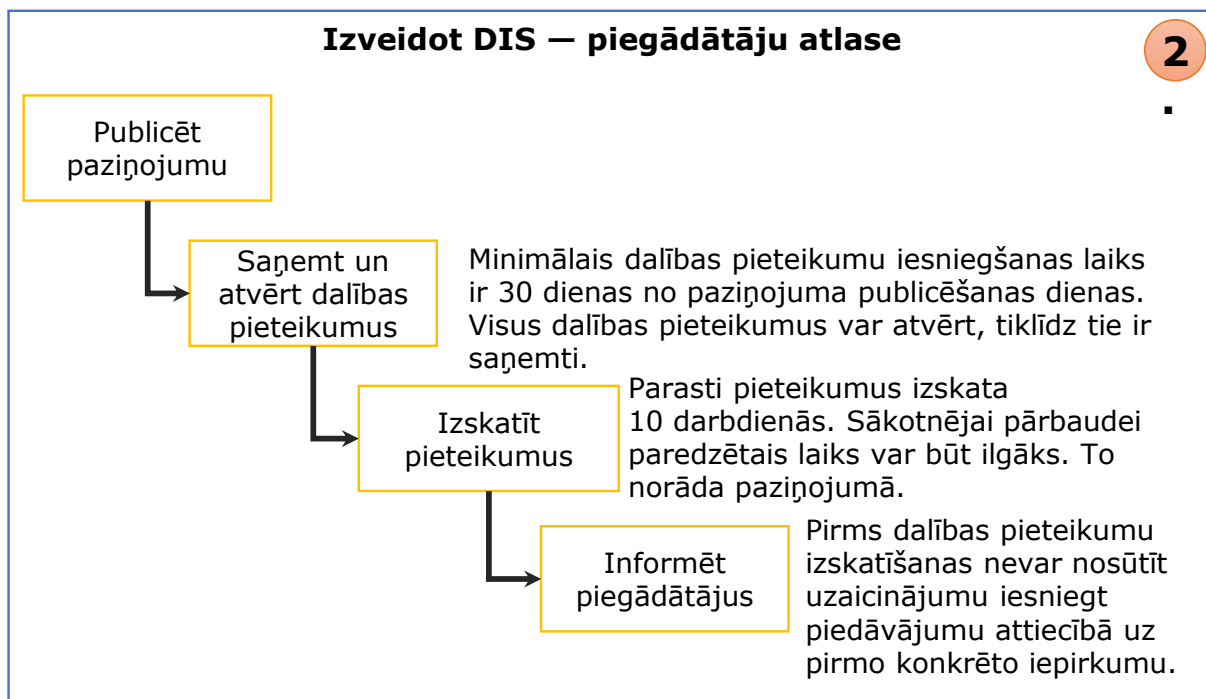
Detalizēts skats

2. attēls. DIS sagatavošanas darbplūsmas piemērs

Dinamiskās iepirkumu sistēmas darbība

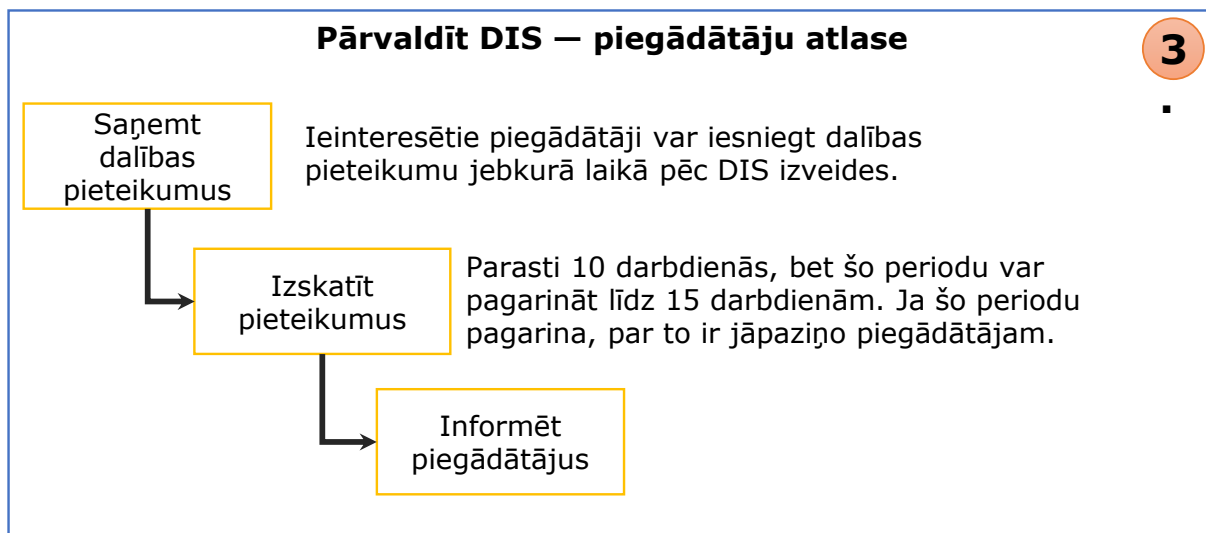
Detalizēts skats

3. attēls. Kvalifikācijas process DIS izveides laikā

Dinamiskā iepirkumu sistēma

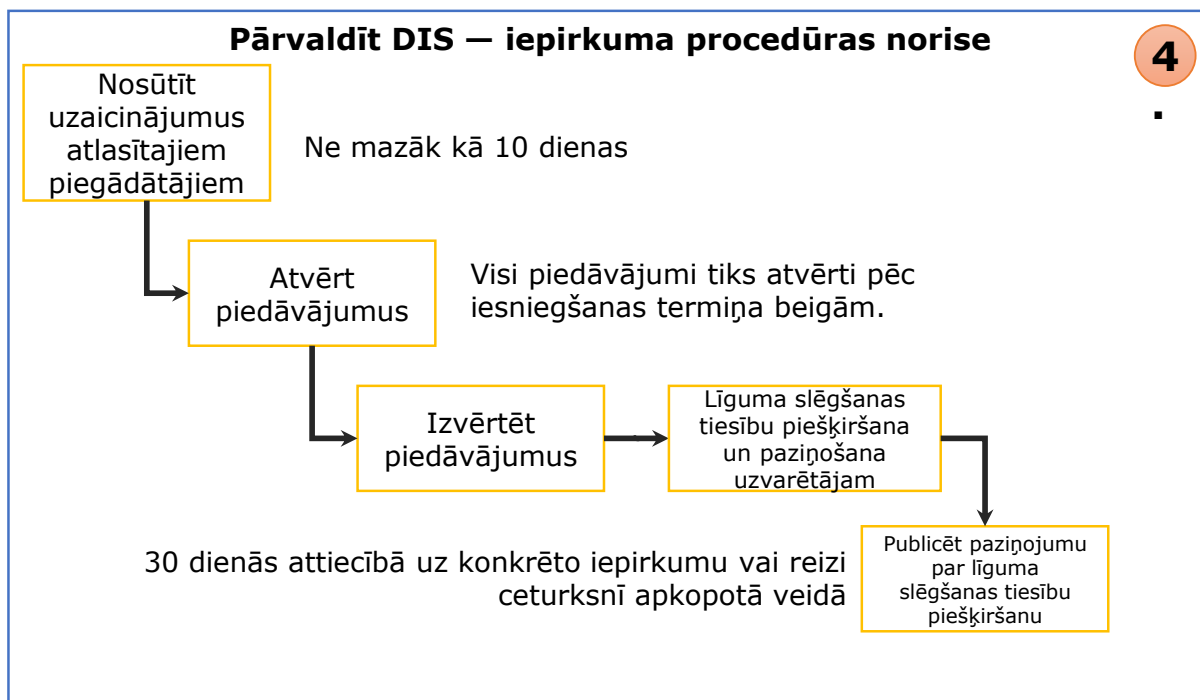
Detalizēts skats

4. attēls. Kvalifikācijas process DIS pārvaldības laikā

Dinamiskās iepirkumu sistēmas darbība

Detalizēts skats

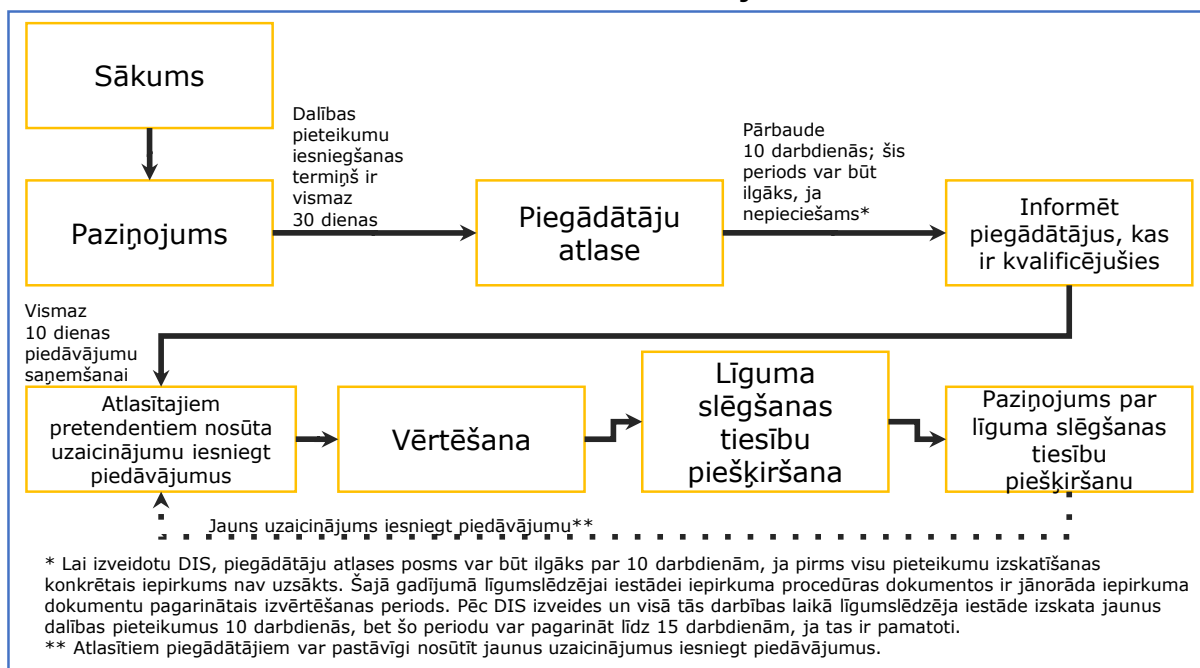

5. attēls. Iepirkumu norise, lietojot DIS

Vēl viens pārskats par procesu ir atainots nākamajā attēlā.

Dinamiskās iepirkumu sistēmas darbība

Process un termiņi

6. attēls. DIS process un termiņi

6. Pilnībā elektronisks process

Direktīvās frāze "pilnīgi elektronisks process" nav skaidri definēta, tomēr 52. apsvērumā tā daļēji ir izskaidrota. *"Šim nolūkam būtu jāpadara obligāta paziņojumu nosūtīšana elektroniskā veidā, iepirkuma procedūras dokumentu elektroniska pieejamība un — pēc 30 mēnešu pārejas posma — pilnībā elektroniska saziņa, proti, saziņa ar elektroniskajiem līdzekļiem visos procedūras posmos, ieskaitot dalības pieteikumu nosūtīšanu un jo īpaši piedāvājumu nosūtīšanu (elektroniska iesniegšana)."*¹¹ Tajā ir arī noteikts, ka dalībvalstīm un līgumslēdzējām iestādēm, ja tās vēlas, vajadzētu palikt brīvai izvēlei spert vēl tālākus soļus. Tiek gan arī precizēts, ka elektronisko saziņas līdzekļu obligātai izmantošanai saskaņā ar direktīvām tomēr nevajadzētu līgumslēdzējām iestādēm uzlikt pienākumu veikt piedāvājumu elektronisku apstrādi, nedz arī likt izmantot elektronisku vērtēšanu vai automatisku apstrādi. Turklāt pienākumam izmantot elektroniskos saziņas līdzekļus nevajadzētu attiekties nedz uz kādiem publiskā iepirkuma procesa elementiem pēc līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas, nedz arī uz līgumslēdzējas iestādes iekšējo saziņu.

Termins "pilnīgi elektronisks process" dažādās dalībvalstīs tiek interpretēts atšķirīgi. Dalībvalstīs elektroniskos līdzekļus iepirkuma procesos izmanto dažādā mērā, un arī elektronisko sistēmu vispārējais attīstības līmenis dažādās valstīs ir atšķirīgs. Šā dokumenta 5. nodaļā sniegtajos attēlos ir atspoguļots viss pieteikuma iesniegšanas process — gan procedūra, gan termiņi.

Tā kā DIS ir atvērta visiem kvalificētiem piegādātājiem (un tāpat tiem tiek dota piekļuve sistēmai), vienā procedūrā var tikt saņemti piedāvājumi no daudziem piegādātājiem un, no otras puses, tāpat var būt arī daudzi pircēji. Tādējādi var droši pieņemt, ka vienā DIS var tikt izsludināti tūkstošiem konkrēto iepirkumu. To var izdarīt efektīvi tikai tad, ja procesi ir pilnīgi digitāli un tiek izmantoti strukturēti dokumenti. Lai atlaides process noritētu efektīvi, iepirkuma sistēmām ir jābūt sadarbspējīgām.

Būtībā lielākajā daļā iepirkuma sistēmu dokumentus nosūta elektroniski. Vairākās pašlaik izmantotajās iepirkuma sistēmās ir izstrādāts savs veids, kā tiek nosūtīti dokumenti starp LI un ED. Dažās iepirkuma sistēmās/platformās var arī izveidot un vienkāršot iepirkuma procedūras dokumentus pašā iepirkuma sistēmā, izmantojot tiešsaistes veidlapas, nevis tikai apmainoties ar teksta dokumentiem. Minētās sistēmas apstrādā dažādos termiņus un laika grafikus dažādajos iepirkuma procesos. Mūsdienās iepirkumu rīki galvenokārt ir balstīti uz dokumentiem, t. i., dokumenti tiek pārsūtīti, kā arī bieži vien konkrētajam iepirkumam ir īpaši izstrādātas datnes. Tie parasti ir teksta dokumenti *PDF* vai *Word/Excel* formātā.

Esošajos iepirkumu procesos ir grūti nodrošināt vienreizējas iesniegšanas principa piemērošanu un datu atkārtotu izmantošanu. Uz dokumentiem balstītas sistēmas nenodrošina savstarpēju izmantojamību un datu apmaiņu nedz starp sistēmām, nedz pāri robežām. Vienreizējas iesniegšanas principa un savietojamības prasību ievērošana nebūs iespējama uz dokumentiem balstītā sistēmā — ne atsevišķās sistēmās, ne starp iepirkuma sistēmām, ne arī starp iepirkuma sistēmām un citām attiecīgajām sistēmām. Tas var attiekties gan uz e-pasūtījumu, gan uzņēmuma resursu plānošanas informācijas (*ERP*) sistēmām, kurās var pārsūtīt katalogus jebkurā iepirkuma posmā un sekot līdzi līgumos noteikto finanšu saistību izpildei.

Jauns veids, kā iesniegt iepirkuma dokumentus, ir digitāls un pilnīgi elektronisks process, kurā izmanto gan e-piegādi, gan standartizētus dokumentus. Uz procesu orientēta pieeja DIS procedūrā atbilst vienreizējas iesniegšanas principam un datu atkārtotas izmantošanas principam. Lai panāktu pilnīgi elektronisku procesu, ir nepieciešama augsta līmeņa savietojamība starp iepirkuma sistēmām.

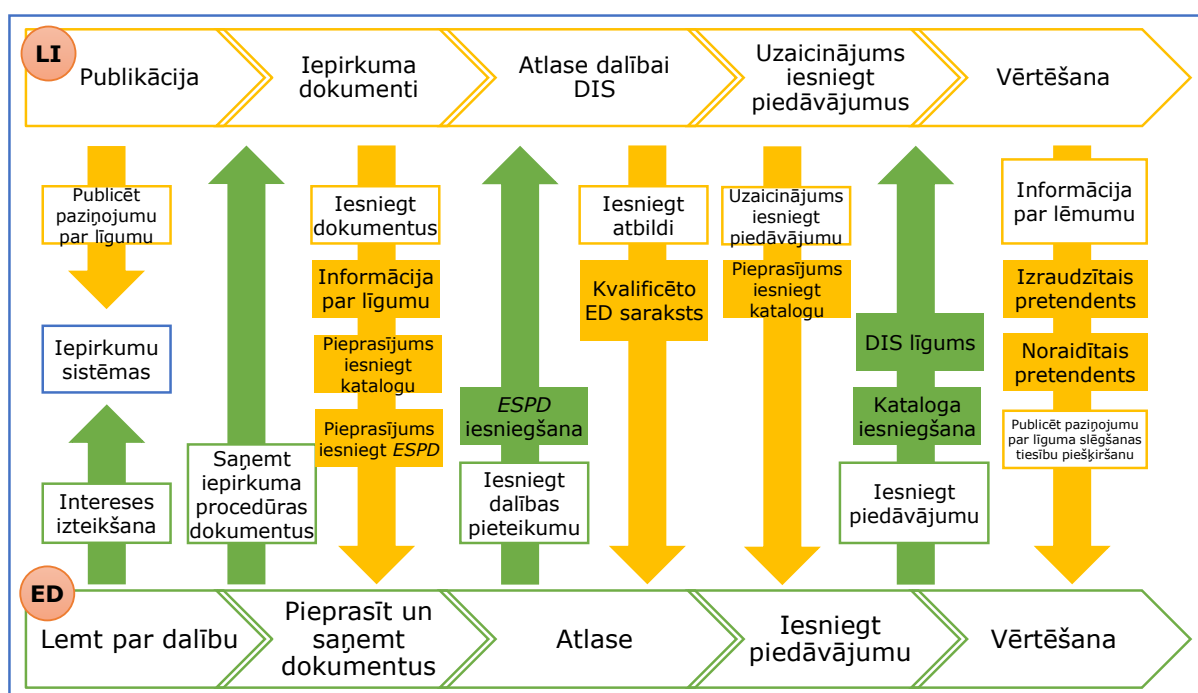
Standartizētu un digitālu konkursa dokumentu izmantošana DIS nodrošinās iespēju saņemtos piedāvājumus izvērtēt pilnībā digitāli. Turklāt dažādu tādu komponentu izmantošana kā, piemēram, *ESPD* datu modelis, funkciju izmantošana faktisko

¹¹ Publiskā iepirkuma direktīvas 52. apsvērumš.

pierādījumu iegūšanai (piem., Norvēģijā to veic ar "pierādījumu apkopošanas" metodi) un metodes standartizētu katalogu apmaiņai, varēs nodrošināt efektīvu DIS procesa norisi. Būtiski samazināsies MVU darba slodze, kas saistīta ar sarežģītu dokumentu lasīšanu. Digitālie iepirkuma dokumenti vairāk līdzināsies aizpildāmai anketai. Tādējādi DIS būs rīks, ko var izmantot, lai palielinātu konkurenci, piesaistītu dalībāi vairāk MVU un veicinātu digitālo rīku lietošanu.

Priekšnosacījums būs standartizēta raidīšanas infrastruktūra, kas nodrošinās standartizētu iepirkuma dokumentu apriti strukturētos formātos. Tālāk 7. attēlā ir atspoguļots digitālais DIS process, ilustrējot LI un ED nepieciešamo dokumentu apriti DIS darbības laikā. Ir svarīgi uzsvērt, ka būs jāstiprina zināšanas par DIS vadīšanu un digitālajiem līdzekļiem, ko izmanto iepirkuma dokumentācijas sagatavošanai, lai digitāli izvērtētu visu saņemto piedāvājumu atbilstību iepriekš definētajiem vērtēšanas kritērijiem.

Pilnībā elektronisks process

7. attēls. DIS process, kura pamatā ir standartizēti dokumenti un raidīšanas infrastruktūra

7. Elektronisko katalogu izmantošana DIS

Tādu DIS kontekstā, kur katra iegāde ir digitāla iepirkuma izsludināšanas paziņojuma rezultāts, elektroniskie katalogi var būt spēcīgs rīks, ar ko panākt vienkāršotu un standartizētu iepirkuma procesu.

Piedāvājumu pieprasīšana ļoti strukturētā un standartizētā formātā atvieglo vērtēšanas procesu, un automātiska vērtēšana paātrina piedāvājumu pārvaldības procesu. Pat ja strukturēti formāti neatbilst visām iepirkuma procedūrām, DIS ir procedūra, kas ietver produktus un pakalpojumus, kurus ir viegli aprakstīt un precizēt, un elektroniskie katalogi ir īpaši piemēroti.

Turklāt elektronisko katalogu izmantošana ir īpaši piemērota DIS un pamatnolīgumos, kuros ir iesaistīti daudzi pircēji un piegādātāji un kuros lietotājiem var nebūt detalizētu zināšanu par visu produktu un pakalpojumu īpašībām. Šajos apstākļos elektronisko katalogu formāti un pārvaldības noteikumi var būt veids, kā struktūra, kas izveidojusi DIS, var nodot zināšanas ekonomikas dalībniekiem. Ja struktūra, kas izveido DIS, ir *CPB*, tad šādā gadījumā notiek pat zināšanu nodošana LI.

Atkarībā no LI mērķiem un lomas, kāda ir tai LI, kas izveido DIS — *CPB* vai konkrēta LI —, elektroniskos katalogus varētu ieviest, izmantojot divus galvenos darbības modeļus:

1. elektroniskos katalogus izveido un nodrošina piegādātāji, lai ar tiem pieteiktos uz katru iepirkuma izsludināšanas paziņojumu; elektronisko katalogu veidnes formā nodrošina LI, bet piegādātājs aizpilda šo veidni;
2. elektroniskos katalogus izveido piegādātāji, lai piedalītos DIS, un tos atjaunina attiecībā uz katru iepirkuma izsludināšanas paziņojumu¹².

7.1. Elektroniskie katalogi, ko pielāgo katrai konkrētajai konkursa procedūrai

LI var piešķirt tiesības slēgt līgumus, kuru pamatā ir DIS, nosakot prasību, ka piedāvājumus par konkrētu līgumu iesniedz elektroniska kataloga formātā¹³.

LI, kas izveido DIS, var nodrošināt elektroniskā kataloga veidni, kas jāizmanto līgumslēdzējām iestādēm un piegādātājiem, lai standartizēti pārvaldītu visus DIS ietvaros nosūtītos iepirkuma izsludināšanas paziņojumus.

Līgumslēdzējas iestādes izmantos elektroniskā kataloga veidni, lai aprakstītu prasības attiecībā uz produktiem/pakalpojumiem un lūgtu visiem iesaistītajiem pretendentiem iesniegt specifikācijas un cenas standarta veidā, kas ir piemērots strukturētai analīzei un automātiskai vērtēšanai. Šajā ziņā elektroniskā kataloga veidne būtu jāveido tā, lai varētu pārbaudīt elementus, kas ir svarīgi kā piešķiršanas kritērijs, piemērojot vērtēšanas noteikumus un algoritmus (atbilstu varianti, sarindošana prioritārā secībā, punktu skala, semantiskā diferenciāļa skala u. c.).

Piegādātāji izmantos elektroniskā kataloga veidnes, lai tās aizpildītu un iesniegtu savus piedāvājumus.

Šis darbības modelis ir ļoti elastīgs un efektīvs, jo ļauj LI pielāgot savus uzaicinājumus uz konkursu, izmantojot standartizētas veidnes, kas definētas DIS iepirkuma procedūras dokumentos un atrodamas platformā, kuru izmanto DIS procesā.

Vairākas valstis sniedza piemērus, kā tās izmanto elektroniskos katalogus pamatnolīgumos. Piemēram, Zviedrijā, Itālijā, Somijā un Ungārijā tos izmanto ļoti bieži. Tas ir efektīvs process, kurā LI definē iepērkamos produktus, savukārt piegādātājiem ir

¹² Publiskā iepirkuma direktīvas 36. panta 4. un 5. punkts un Komunālo pakalpojumu direktīvas 54. panta 4. un 5. punkts.

¹³ Publiskā iepirkuma direktīvas 36. panta 6. punkts un Komunālo pakalpojumu direktīvas 54. panta 6. punkts.

viegli aizpildīt attiecīgos lauciņus — ko tie piedāvā, kāda ir cena u. tml. Tādējādi var atvieglot vērtēšanu, un elektroniskais katalogs var būt līguma daļa, kas galalietotājiem ļautu viegli atrast produktus un iegādāties tos no piegādātājiem. Elektroniskos katalogus visbiežāk izveido *Excel* formātā, tomēr pašlaik notiek standartizācijas darbs, lai elektroniskos katalogus izveidotu strukturētos formātos. Elektronisko katalogu izmantošanai DIS ir tāds pats potenciāls nodrošināt ieguvumus kā pamatnolīgumu gadījumā. Tas ir efektīvi gan piegādātājiem, gan LI, turklāt tas ir pārredzams process.

7.1.1. Elektroniskā kataloga piemērs: Itālijas farmaceitisko produktu DIS

2011. gadā “*Consip*” izveidoja pirmo farmaceitisko produktu DIS Itālijā. Produktu elektroniskais katalogs ir galvenais komponents un galvenais veiksmes faktors šajā DIS.

Elektroniskā kataloga pamatā ir standartizēts farmaceitisko produktu apraksts, kura pamatā ir četri tehniskie parametri:

1. Pasaules Veselības organizācijas nodrošinātā anatomiski terapeitiski ķīmiskās (ATĶ) klasifikācijas kodu sistēma;
2. aktīvā viela;
3. zāļu forma un
4. deva.

Kopā ar pārējo iepirkuma procedūras dokumentāciju, kas attiecas uz DIS izveidošanu, tiek publicēts elektroniskais katalogs (*Excel* formātā) ar tādu farmaceitisko produktu sarakstu (pašlaik tajā ir vairāk nekā 6500 vienības), kuri tiek identificēti ar četriem minētajiem parametriem. Tikai LI var lūgt papildināt sarakstu ar jauniem farmaceitiskajiem produktiem, atjauninot elektronisko katalogu.

Elektroniskā kataloga struktūras piemērs:

Daļas ID #	Apakšdaļas ID	ATĶ kods	Aktīvā viela	Zāļu forma	Deva	Mērvienība	Nepieciešamais daudzums	Pamatcena
		R05CB02	<i>Bromexina cloridrato</i>	tablete	8 mg	tablete		
		R05CB02	<i>Bromexina cloridrato</i>	flakoni	2 ml (2 mg/ml)	flakoni		
		R05CB02	<i>Bromexina cloridrato</i>	dražejas	40 ml (2 mg/ml)	pudelīte		
		R05CB02	<i>Bromexina cloridrato</i>	sīrups	250 ml (0,8 mg/ml)	pudelīte		
		S01BC11	<i>Bromfenac sodio sesquidrato</i>	acu skalošanas līdzeklis	5 ml (0,9 mg/ml)	pudelīte		
		N04BC01	<i>Bromocriptina mesilato</i>	kapsula	10 mg	kapsula		
		N04BC01	<i>Bromocriptina mesilato</i>	kapsula	5 mg	kapsula		
		G02CB01	<i>Bromocriptina mesilato</i>	tablete	2,5 mg	tablete		
		N05AD06	<i>Bromperidolo</i>	tablete	5 mg	tablete		
		N05AD06	<i>Bromperidolo</i>	dražejas	30 ml (10 mg/ml)	pudelīte		
		N05CD09	<i>Brotizolam</i>	tablete	0,25 mg	tablete		

DIS platforma nodrošina īpašas funkcijas, kas ļauj lejupielādēt/augšupielādēt elektroniskā kataloga izklājlapu, un tas ļauj LI un ED veikt trīs iepirkuma procesa posmus DIS:

1. apkopot informāciju par pieprasījumu pēc farmaceitiskā produkta: LI elektronisko katalogu izmanto, lai standartizētā formātā apkopotu tos produktus, kas vajadzīgi struktūrvienībām, kuras izmantos šos produktus (piem., slimnīcu struktūrvienības);
2. precizēt produktu definīciju: LI elektroniskā kataloga veidni izmanto, lai noskaidrotu produkta aprakstu un lūgtu visiem iesaistītajiem ED norādīt specifikācijas un cenas standartizētā formātā;
3. piedāvājumu noformēšana: LI sniegtās elektroniskā kataloga veidnes piegādātāji izmantos, lai aizpildītu tās un iesniegtu savus piedāvājumus.

Lai definētu piedāvājumu secību (piešķiršanas kritērijs ir zemākā cena) attiecībā uz katru iepirkuma daļu, platforma automātiski apstrādā visu iesaistīto ED augšupielādētos elektroniskos katalogus.

Ņemot vērā to, ka visbiežāk katrs farmaceitiskais produkts ir atsevišķa iepirkuma daļa, katrs DIS konkrētais iepirkums parasti ir sadalīts simtos daļu un katru no tiem veido konkrēta iepriekš minēto četru parametru kombinācija.

8. Ar DIS lietošanu saistītie ieguvumi un problēmas

Direktīvās ir nosaukti vairāki stimuli attiecībā uz to, lai tiktu lietota DIS. Šī iepirkumu metode LI nodrošina sevišķi plašu piedāvājumu loku un tāpēc ļauj panākt publisko līdzekļu optimālu izmantošanu ar plašu konkurenci¹⁴. Salīdzinot ar pamatnolīgumiem, DIS ir viens no veidiem, kā nodrošināt piegādātājiem iespēju nepārtraukti pievienoties sistēmai un piedalīties, reaģējot uz iepirkuma izsludināšanas paziņojumiem. Tirgus netiek slēgts uz noteiktu laika periodu, kā tas ir gadījumā, kad izmanto pamatnolīgumus, kuru ilgums var būt pat 4 gadi. Tas palielina MVU iespējas piedalīties, jo DIS iepirkumu var sadalīt daļās, turklāt pēc atlases piegādātāji var brīvi izvēlēties — iesniegt piedāvājumu vai ne. Tādējādi DIS ļauj MVU izlemt, vai tie vēlas piedalīties konkrētajā iepirkuma procedūrā. MVU var arī izlemt un piedalīties tikai kādā konkrētā iepirkuma daļā.

Tālāk tekstā ir dots saraksts, kurā apkopoti stimuli, kāpēc DIS būtu jālieto gan LI, gan piegādātājiem. Tā kā DIS var lietot arī centralizēto iepirkumu struktūras (CPB), kā tas ir vairākās valstīs, ir aprakstīti konkrēti temati attiecībā uz gadījumiem, kad CPB ir struktūra, kas organizē DIS. Doti arī piemēri, kuros sīkāk aprakstīta lietošanas pieredze.

8.1. Stimuli un ieguvumi līgumslēdzējām iestādēm

- Pēc uzaicinājumiem iesniegt piedāvājumus konkrētos iepirkumos līgumslēdzējām iestādēm ir iespēja saņemt vairāk piedāvājumu no plašāka ED loka, jo DIS ir atvērta jauniem piegādātājiem visā tās darbības laikā.
- DIS iepirkumus var iedalīt mazākās daļās vai kategorijās un to ietvaros var izsludināt konkrētus iepirkumus. Iespējams, ka MVU drīzāk vēlēties piedalīties vairākos mazākos atsevišķos iepirkumos (salīdzinājumā ar visu DIS vai pamatnolīgumu, kas aptver to pašu jomu).
- DIS ir atvērta jauniem piegādātājiem visā tās darbības laikā. Tas nodrošina iespēju, ka DIS piedalīsies vairāk piegādātāju, salīdzinot ar pamatnolīguma vai līguma procedūru, kurā parasti piedalās viens vai daži piegādātāji. DIS sistēmā var piedalīties neierobežots skaits potenciālo piegādātāju.
- Tā kā konkrēti iepirkumi DIS tiek veikti nepārtraukti, produktus var atjaunināt katrā konkrētajā iepirkumā. Šāda iespēja ne vienmēr ir paredzēta pamatnolīgumā, jo tajā jau ir noteikti konkrēti produkti. Iekļaujot atjauninātus produktus, var panākt vispārēju uzlabojumu attiecībā uz iespēju iegādāties inovatīvas preces vai pakalpojumus. Tas var arī nozīmēt, ka uzlabojas iepirkumā iesaistīto dalībnieku kompetence.
- Konkrēto iepirkumu veikšanas termiņš salīdzinājumā ar citiem procedūru veidiem ir īss. Par iepirkuma procesa vienkāršošanu uzskatāms fakts, ka tajā piedalās tikai kvalificēti piegādātāji.
- DIS lietošana var būt labāk mērogojama nekā citi procedūru veidi. Bieži lietotas DIS var piesaistīt vairāk ED dalībai tajās. Tas nozīmē, ka, piemēram, ja pašvaldības izmanto konkrētus iepirkumus, tajos varētu piesaistīt vietējos piegādātājus.
- Lietojot efektīvu iepirkuma rīku, piemēram, DIS, kas ir pilnībā elektroniska un ar iespēju atsevišķas procesa daļas veikt automatizēti (pārbaudīt datubāzes), var samazināt šā procesa izmaksas.
- Iespēja katrai konkrētajai iepirkuma procedūrai precīzi formulēt tehniskās prasības, kā arī piešķiršanas kritērijus. Precizējumam ir jāatbilst DIS sākotnējās iepirkuma procedūras dokumentiem. Piemēram, vienā konkrētā iepirkumā LI varētu izlemt augstāk novērtēt piezīmjdatora veiktspēju, savukārt citā procedūrā svarīgāks būtu tā svars.
- Neierobežots DIS darbības laiks.
- Mazāks risks, jo vairāki piegādātāji būs gatavi iesniegt piedāvājumus, salīdzinot ar gadījumu, kad tiek noslēgts pamatnolīgums, jo tad ir tikai viens piegādātājs un, ja šis

¹⁴ Publiskā iepirkuma direktīvas 63. apsvēruma un Komunālo pakalpojumu direktīvas 73. apsvēruma.

piegādātājs nevar izpildīt savas līgumsaistības maksātnespējas/bankrota dēļ, radīsies grūtības piegādāt pieprasīto apjomu utt.

- Var izmantot elektroniskos katalogus, un tie var padarīt procesu efektīvāku.
- Ja ir piegādātāji, kurus interesē šis digitālais rīks, iespējams, viņi vēlēsies lietot digitālos rīkus arī attiecībā uz citiem efektīviem procesiem, piemēram, elektroniskos katalogus, e-pasūtījumus un e-rēķinus.
- Regulāri publicējot informāciju par pieprasījumu (konkrētajos iepirkumos) un rezultātiem (paziņojumi par līgumslēgšanas tiesību piešķiršanu), var palielināt iepirkuma procesa pārredzamību.

8.2. Problēmas un iespējamās negatīvās sekas līgumslēdzējām iestādēm

- Kvalificētam piegādātājam nav pienākuma iesniegt piedāvājumu konkrēto iepirkumu otrajā posmā. Tātad, pat ja ir daudz kvalificētu piegādātāju, tas ne vienmēr nozīmē, ka tiks iesniegti piedāvājumi. Tāpēc attiecībā uz kritiskām precēm vai pakalpojumiem var būt drošāk slēgt līgumu vai pamat nolīgumu, kas piegādātājam(-iem) uzliek par pienākumu veikt piegādes saskaņā ar minēto līgumu.
- DIS var būt piemērota tirgiem ar lielu piegādātāju skaitu, bet reizēm piegādātāji nav motivēti iesniegt savus piedāvājumus konkrētajiem iepirkumiem, ja ir mazas izredzes procedūrā uzvarēt.
- Laikietilpīgs process. Atlasei var pieteikties liels skaits piegādātāju, jo īpaši tad, ja DIS noteiktās prasības nav detalizētas (piem., tiek iepirktas IT iekārtas, bet nav norādītas precīzākas prasības). Ir svarīgi izveidot efektīvu un vairāk automatizētu kārtību piegādātāju atlasei.
- Nav skaidrības par galīgo cenu salīdzinājumā ar to, kas ir iespējams, noslēdzot pamat nolīgumu ar vienu vai vairākiem piegādātājiem. Cenas var atšķirties, salīdzinot ar gadījumiem, kad LI izmanto pamat nolīgumus.
- DIS sistēmā rezultāts var būt tāds, ka preces vai pakalpojumus var piegādāt dažādi piegādātāji, jo konkrētajā iepirkumā dalību var pieteikt un piedāvājumus var iesniegt arvien jauni piegādātāji. To vajadzētu ņemt vērā, ja preces ir jāpiegādā bieži un piegādātājs ir izveidojis labi funkcionējošu preču piegādes loģistiku. Ieviešot e-pasūtījumus, dažiem ED, kas piegādā preces, ir vajadzīgs labi īstenots process attiecībā uz to, kā tiek saņemtas preces un sakārtoti rēķini atbilstoši pasūtījumiem un pavadzīmēm.
- Pieredzes trūkums var būt šķērslis, un zināšanas ir svarīgas. Lietojot šo jauno rīku, ir jāatbalsta gan LI, gan ED.
- Bažas, ka ED, kas darbojas konkrētajā tirgū, nav pietiekami daudz zināšanu vai vēlmes piedalīties DIS. Tas nozīmē, ka līgumslēdzējām iestādēm ir jābūt gatavām sagatavot tirgu DIS norisei kā procesam, kas nodrošina arī priekšrocības piegādātājiem.

8.3. Stimuli un ieguvumi piegādātājiem

- Atvērtāks tirgus. Tas dod iespēju nepārtraukti piegādāt preces, pakalpojumus vai veikt būvdarbus neatkarīgi no tā, ka ir jānoslēdz līgums vai pamat nolīgums, kuru gadījumā pēc līgumu noslēgšanas tirgus uz noteiktu laika periodu tiek slēgts.
- Laikposms no kvalificēšanās līdz iespējai uzvarēt konkrētajā iepirkumā var būt īss.
- DIS var iedalīt kategorijās, piemēram, pēc konkrētiem produktiem vai ģeogrāfiskiem apgabaliem, kuros dažiem piegādātājiem ir daudz izdevīgāk veikt piegādes nekā citiem.
- Lietderīga var būt arī prakse sadalīt konkrētos iepirkumus daļās.
- Piegādātājam nav pienākuma piedalīties konkrētajos iepirkumos, pat ja tas kvalificējies.
- Pat ja piegādātājam neizdodas kvalificēties ar pirmo mēģinājumu, tas var iesniegt atkārtotu dalības pieteikumu un kvalificēties vēlāk, ja tad kritēriji ir izpildīti.
- Tas ir efektīvs process, jo ir pilnībā elektronisks.

- Var izmantot elektroniskos katalogus, un tas var būt efektīvs veids, kā piegādātāji sniedz vajadzīgo informāciju.
- Pārredzami iepirkuma procesi.

8.4. Problēmas un iespējamās negatīvās sekas piegādātājiem

- Trūkst pieredzes par DIS lietošanu.
- Lietojot DIS, ir nepieciešams labs atbalsts, ko nodrošina izmantotais IT risinājums, jo īpaši tad, ja trūkst pieredzes.
- Ja ir daudz piegādātāju un kritēriji nav ļoti precīzi noteikti, pretendentiem var nebūt motivācijas pieteikties uz atlasi un iesniegt piedāvājumus, ja tiem ir mazas iespējas uzvarēt.

8.5. Konkrēti ieguvumi un problēmas, kas saistītas ar centralizēto iepirkumu struktūrām (CPB)

CPB gadījumā jautājums ir par to, kuru daļu no DIS tās vēlas pārvaldīt. Prakse rāda, ka DIS pirmo posmu — dalības atlasi — pārvalda CPB, savukārt otrais posms — konkrēto iepirkumu norise — tiek arī uzraudzīts. Ja CPB arī vēlas uzraudzīt konkrētos iepirkumus, tām daudz precīzāk ir jāveic plānošana, lai izmantotu priekšrocības, ko nodrošina apjomradīti ietaupījumi, un panāktu atbilstošas cenas LI vajadzībām. Tas, vai centralizēto iepirkumu struktūrai (CPB) viss izdosies sekmīgi, ir atkarīgs no IT atbalsta otrajā daļā, proti, ja izmanto elektronisko katalogu, no kataloga pārvaldības kvalitātes vai vienkārši no dažādu iepirkuma platformu/risinājumu kvalitātes.

No CPB viedokļa gan DIS, gan pamatnolīgumu izmantošana var būt efektīvāki rīki, kā līgumslēdzējām iestādēm sniegt plašāku e-iepirkuma rīku klāstu ar mērķi apmierināt to dažādās iepirkuma vajadzības.

Ja struktūra, kas izveido DIS, ir CPB, un to lieto vairākas līgumslēdzējas iestādes, DIS var izstrādāt un pārvaldīt tā, lai standartizētu un vienkāršotu veidu, kā LI un ED satiekas publisko iepirkumu tirgū, izmantojot priekšrocības, ko nodrošina CPB lielās iepirkumu un procesu īstenošanas spējas.

Piemēram, centralizēto iepirkumu struktūrām (CPB) platformas, ko tās izmanto DIS nodrošināšanai, ir spēcīgi rīki, ar kuru palīdzību nodot LI savas zināšanas par iepirkuma procedūrām, tirgus mehānismiem un produktu/pakalpojumu īpašībām.

Lai gūtu maksimālu labumu no DIS lietošanas, centralizēto iepirkumu struktūrām (CPB) ir jāattīsta īpašas spējas:

- nodrošināt lietotājiem nepieciešamo informācijas apjomu, apmācību un atbalstu, lai tie varētu izmantot šo jauno procedūru, un
- izstrādāt un pārvaldīt tādu IKT platformu, kas nodrošina DIS darbības.

Galvenais uzdevums, ar ko saskarsies centralizēto iepirkumu struktūras (CPB), kad DIS lietošana kļūs izplatītāka, ir vajadzība līdzsvarot augsto standartizācijas pakāpi, kas nepieciešama, lai pēc iespējas vairāk vienkāršotu un automatizētu procesus, ar LI prasībām pēc ļoti elastīgas DIS, kas piedāvā lielāko kopumu funkciju iepirkuma prasību pielāgošanai.

9. DIS ieviešana, pamatojoties uz *TED* datiem

TED dati atspoguļo DIS lietošanu saskaņā ar Publiskā iepirkuma direktīvu un Komunālo pakalpojumu direktīvu. Datus iekļauti visi paziņojumi par līgumiem abu direktīvu kontekstā, kas tika izdoti līdz 2020. gada aprīlim. Jāņem vērā, ka apkopojumā tika iekļauti visi dati, kuros pircējs paziņojumā norādīja, ka tas bija iepirkums DIS veidā.

9.1. DIS salīdzinājumā ar pārējām procedūrām un pamatnolīgumiem

Tabulā atspoguļots visu procedūru salīdzinājums ar pamatnolīgumiem un DIS.

Veids/gads	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Visi	60	66 981	158 529	188 066	215 003	218 715
Pamatnolīgumi	5	17 083	34 623	40 736	45 203	45 051
DIS	0	145	234	442	551	893

Salīdzinot DIS skaitu un pamatnolīgumu skaitu, var secināt, ka DIS loma nav tik nozīmīga kā pamatnolīgumu loma, proti, DIS sistēmu skaits atbilst aptuveni 1/4 daļai no visām procedūrām. Tomēr, lai gan kopējais procedūru skaits 2019. un 2020. gadā bija līdzīgs, DIS skaits ievērojami pieauga, savukārt pamatnolīgumu skaits nedaudz samazinājās.

9.2. Publiskā iepirkuma direktīva un Komunālo pakalpojumu direktīva

Tabulā norādīts procedūru skaits salīdzinājumā starp abām minētajām direktīvām.

Direktīva/gads	2016	2017	2018	2019	2020
2014/24/ES	61 489	144 243	170 263	194 110	198 010
2014/25/ES	5492	14 286	17 803	20 893	20 705

Nākamajā tabulā ir norādīts DIS procedūru lietošanas skaits attiecībā uz abām minētajām direktīvām.

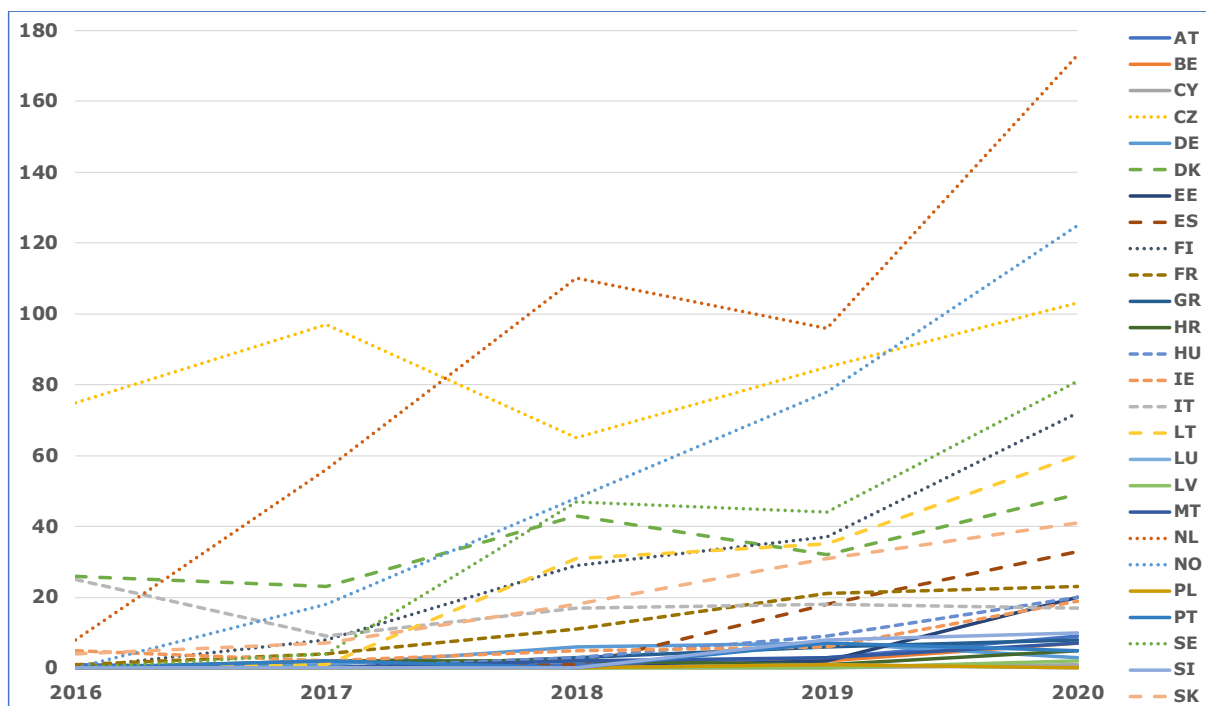
Direktīva/gads	2016	2017	2018	2019	2020
2014/24/ES	145	233	413	508	813
2014/25/ES	0	1	29	43	80

Komunālo pakalpojumu direktīva faktiski sāka darboties vienu gadu vēlāk nekā Publiskā iepirkuma direktīva. DIS proporcija attiecībā uz Publiskā iepirkuma direktīvu ir tāda pati kā attiecībā uz Komunālo pakalpojumu direktīvu.

9.3. Kā dalībvalstis lieto DIS?

Tabulā norādīts DIS lietošanas gadījumu skaits dalībvalstīs gadā.

Valsts	2016	2017	2018	2019	2020	Visi
AT	1	0	1	3	9	14
BE	0	0	0	2	7	9
BG	0	0	0	0	0	0
CY	0	0	0	0	1	1
CZ	75	97	65	85	103	425
DE	0	1	6	7	3	17
DK	26	23	43	32	49	173
EE	0	0	0	2	20	22
ES	0	0	1	18	33	52
FI	0	8	29	37	72	146
FR	1	4	11	21	23	60
GR	0	0	3	6	8	17
HR	0	2	2	1	5	10
HU	0	0	3	9	20	32
IE	5	2	5	6	19	37
IT	25	9	17	18	17	86
LT	0	1	31	35	60	127
LU	0	0	0	1	0	1
LV	0	0	0	0	2	2
MT	0	0	2	3	7	12
NL	8	56	110	96	173	443
NO	0	18	48	78	125	269
PL	0	0	0	1	0	1
PT	0	2	0	7	5	14
RO	0	0	0	0	0	0
SE	0	4	47	44	81	176
SI	0	0	0	8	10	18
SK	4	7	18	31	41	101
Visi	145	234	442	551	893	2265

8. attēls. DIS izveide sadalījumā pa valstīm un gadiem

Viena no pirmajām valstīm, kas ieviesa DIS, bija Čehija, kam vēlāk sekoja Nīderlande, Somija un Norvēģija. Tomēr dati ļoti skaidri parāda, ka daudzas valstis joprojām DIS lieto neregulāri. Visās valstīs kopā tika izveidotas 1643 DIS. Attēlā atspoguļoti iepriekšējā tabulā norādītie dati.

9.4. Kā DIS sistēmā izmanto iepirkuma dalīšanu daļās?

Nākamajā tabulā atspoguļots iepirkumu daļu skaits, norādot arī, cik bieži iepirkumi tiek dalīti daļās.

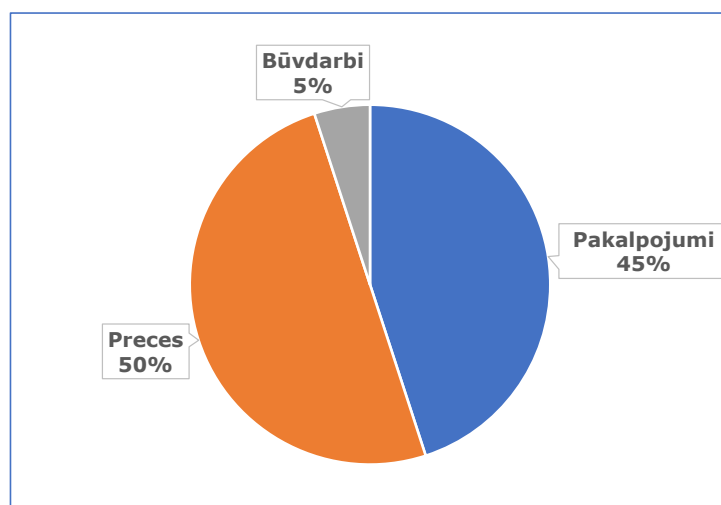
Daļu skaits	Gadījumu skaits
1	1923
2	77
3	72
4	31
5	29
6–10	72
11–20	37
21–50	19
51–100	3
Vairāk nekā 100	2

Lielākajai daļai DIS procedūru ir tikai viena daļa. Ir bijušas divas procedūras ar vairāk nekā 100 daļām (140 daļas un 459 daļas). Procedūra ar 459 daļām attiecās uz farmaceitiskajiem produktiem (<https://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:152525-2020:TEXT:EN:HTML>).

9.5. Kāda veida līgumi tika izmantoti DIS?

Nākamajā tabulā ir atspoguļots iepirkumu daļu skaits sadalījumā pa iepirkumu veidiem, norādot arī šādu gadījumu skaitu. Dati nav nošķirti pēc atbilstības Publiskā iepirkuma direktīvai vai Komunālo pakalpojumu direktīvai.

Veids	Gadījumu skaits	Procenti
Pakalpojumi	1014	45 %
Preces	1141	50 %
Būvdarbi	110	5 %

9. attēls. DIS izveide pa iepirkuma veidiem

Uz pakalpojumiem attiecas 50 % DIS. Tikai aptuveni 5 % procedūru attiecas uz būvdarbiem.

9.6. Kāds ir DIS darbības ilgums?

Darbības ilgums ir dots gados, norādot maksimālo laikposmu.

Gadi	Gadījumu skaits
1	132
1–2	184
2–3	175
3–4	858
4–5	168
5–10	487
10–20	61
20–50	9
50–100	136
Nenoteikts termiņš	223

Ņemot vērā *TED* pieejamo informāciju par DIS darbības ilgumu, var secināt, ka lielākā daļa darbojas ne vairāk kā 4 gadus, kas ir tikpat, cik pamatlīgumu gadījumā. Otrs

biežākais darbības ilgums ir līdz 10 gadiem. Atsevišķos gadījumos DIS darbība var ilgt līdz pat 100 gadiem. "Nenoteikts termiņš" nozīmē, ka paziņojumā norādīto periodu nevarēja izteikt mēnešos.

9.7. Kādi CPV kodi tika izmantoti?

Šajā tabulā ir ietverti 20 biežāk izmantotie kopējās publiskā iepirkuma vārdnīcas (CPV) nomenklatūras kodi. Ērtākai pārskatāmībai CPV kodi ir apkopoti pa galvenajām grupām.

Galvenā grupa	Gadījumu skaits
Biroja un skaitļošanas tehnika, aprīkojums un piederumi, izņemot mēbeles un programmatūru	338
IT pakalpojumi: konsultēšana, programmatūras izstrāde, internets un atbalsts	211
Izglītības un mācību pakalpojumi	184
Transporta iekārtas un palīgiekārtas transportēšanai	162
Būvdarbi	137
Uzņēmējdarbības pakalpojumi: tiesības, tirgzinība, konsultēšana, darbinieku vervēšana, iespiešana un drošība	126
Mēbeles (arī biroja mēbeles), furnitūra, mājāsaimniecības ierīces (izņemot apgaismojumu) un tīrīšanas produkti	125
Arhitektūras, būvniecības, inženiertehniskie un pārbaudes pakalpojumi	125
Medicīniskās ierīces, ārstniecības vielas un personiskās higiēnas preces	98
Radio, televīzijas, komunikāciju, telekomunikāciju un saistītās iekārtas un aparāti	71
Transporta pakalpojumi (izņemot atkritumu transportu)	56
Drošības, ugunsdzēsības, policijas un aizsardzības aprīkojums	51
Naftas produkti, degviela, elektroenerģija un pārējie enerģijas avoti	50
Lauksaimniecības, mežsaimniecības, dārzkopības, akvakultūras un biškopības pakalpojumi	43
Būvkonstrukcijas un būvmateriāli; dažādas papildu preces būvniecības nozarei (izņemot elektroierīces)	33
Veselības un sociālie pakalpojumi	31
Programmatūras pakotne un informācijas sistēmas	21
Laboratorijas, optiskās un precīzijas ierīces (izņemot brilles)	21
Apģērbi, apavi, bagāžas somas un aksesuāri	21
Pārtikas produkti, dzērieni, tabaka un saistītā produkcija	20

Biroja piederumi un IT iekārtas ir galvenās kategorijas, kam seko izglītības un apmācības pakalpojumi.

Tika uzdots jautājums, vai CPV kodus varētu izmantot iepirkumu daļu kategorizēšanai. Analizējot datus, izrādījās, ka praksē tas netiek darīts. Pat ja procedūra tika sadalīta vairākās daļās, CPV numurs vienmēr bija viens un tas pats. Tas varētu mainīties, izmantojot e-formas, jo arvien vairāk tiek likts uzsvars uz iepirkumu dalīšanu daļās, kas dod arī lielāku rīcības brīvību.

9.8. Cik veiksmīga ir DIS?

Paziņojumos par līgumu kopumā ir norādītas 8986 iepirkumu daļas, bet publicēts tika tikai 9291 paziņojums par līgumslēgšanas tiesību piešķiršanu. Diemžēl no pieejamajiem datiem nevar secināt, vai tie tika sniegti apkopotā veidā. Tāpēc būtu vērts pētīt šādās procedūrās iesniegto piedāvājumu skaitu.

Piedāvājumu skaits	Gadījumu skaits
1	2153
2	1342
3	963
4	629
5	433
..	..
106	1
109	1
159	1
217	1
999	1

Lielākajā daļā konkrēto iepirkumu tika saņemts tikai viens piedāvājums. Tomēr publiskā sektora pircēji norādīja, ka dažos gadījumos tika saņemti vairāk nekā 100 piedāvājumi. Iespējams, lielais piedāvājumu skaits rodas, apkopojot informāciju no visiem paziņojumiem par līgumslēgšanas tiesību piešķiršanu.

10. DIS anketa un rezultāti

DIS anketas mērķis bija noskaidrot ieinteresēto personu viedokļus un dalīties viņu pieredzē ar sabiedrību. Anketu aizpildīja 37 respondenti no 19 valstīm (no Austrijas, Beļģijas, Čehijas, Dānijas, Grieķijas, Igaunijas, Islandes, Itālijas, Īrijas, Kipras, Maltas, Nīderlandes, Norvēģijas, Portugāles, Slovākijas, Slovēnijas, Ungārijas, Vācijas un Zviedrijas). Respondenti pārstāvēja ministrijas, centralizēto iepirkumu struktūras (CPB), elektronisko publisko iepirkumu pakalpojumu sniedzējus un līgumslēdzējas iestādes un subjektus. No aptaujā sniegtajām atbildēm tika gūts pārskats par DIS lietošanas praksi dalībvalstīs.

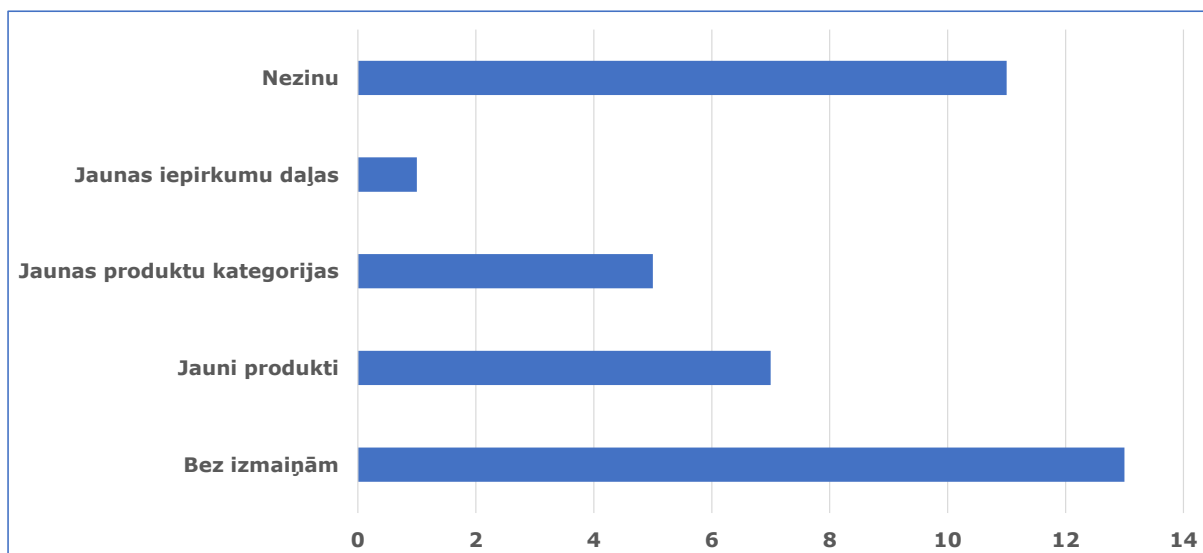
Respondenti norādīja, ka galvenokārt izmanto DIS iepirkumiem, kas pārsniedz ES robežvērtību, lai gan arvien biežāk tās izmanto arī iepirkumiem zem ES robežvērtības. Lielākajā daļā dalībvalstu noteikumi ir vienādi iepirkumiem zem un virs ES robežvērtības, un likumdevēji ievieš mazāk administratīvo prasību iepirkumiem zem robežvērtības. Parasti DIS sistēmu izmanto līgumslēdzējas iestādes, bet arvien vairāk tās sāk izmantot arī centralizēto iepirkumu struktūras (CPB) un komunālo pakalpojumu sniedzēji.

Vairumam aptaujas respondentu ir pieejamas DIS lietošanas vadlīnijas, kuru nolūks ir palīdzēt tirgus dalībniekiem piemērot šo iepirkuma sistēmu. Turklāt jau ir gūta zināma pieredze tiesiskās aizsardzības līdzekļu jomā, jo šādi gadījumi tika izskatīti Dānijas, Itālijas, Īrijas, Maltas, Nīderlandes, Slovākijas Somijas un Vācijas tiesās. Respondenti uzsvēra, ka DIS var lietot elastīgi — divreiz vairāk respondentu uzskata, ka viens konkrētais iepirkums var aptvert vairākas daļas. DIS darbības laiks parasti ir mazāks nekā 5 gadi, un tas, iespējams, ir saistīts ar to, ka ir sarežģīti aplēst publiskā iepirkuma vērtību ilgākiem termiņiem.

DIS nodrošina viens centrālais pakalpojumu sniedzējs vai vairāki citi tirgus pakalpojumu sniedzēji no vienas dalībvalsts. Tas ir svarīgi, jo salīdzinoši jaunajam modelim ir jāsaņem atbalsts ne tikai no vienas publiskā sektora struktūras, bet arī no tik daudziem tirgus dalībniekiem, cik vien iespējams.

Attiecībā uz administratīvā sloga samazināšanu lielākā daļa atšķirību rodas gadījumos, kad tiek pieprasīts un vērtēts *ESPD*. Lielākā daļa dalībnieku *ESPD* vērtē manuāli vai daļēji manuāli. Aptaujas atbildes uzrādīja atšķirīgus rezultātus — daļā gadījumu *ESPD* tika pieprasīts tikai atlases posmā, bet citos tas tika pieprasīts gan atlases posmā, gan arī konkrētā iepirkuma posmā. Prasība iesniegt *ESPD* katrā konkrētajā iepirkumā palielina administratīvo slogu, tomēr vienlaikus arī rada noteiktības sajūtu. Atšķirīgā pieeja rada mazāk problēmu gadījumos, kad apliecinājumi, pamatojoties uz kuriem tiek sastādīts *ESPD*, jau tiek pārbaudīti automātiski.

Puse respondentu (izņemot atbildes "nezinu") uzskata, ka DIS nevar papildināt ar jaunām iepirkuma daļām, jaunām produktu kategorijām vai produktiem.

10. attēls. DIS papildināšanas iespējas — respondentu viedoklis

Aptaujā dažas dalībvalstis norādīja, ka DIS sistēmās izmanto sarunu procedūru, lai gan tas nav atļauts saskaņā ar Publiskā iepirkuma direktīvu (sk. jautājumu 11.15 *Vai DIS sistēmās ir atļautas sarunas?*).

Viena trešdaļa respondentu izmanto elektronisko katalogu. Elektroniskā kataloga izmantošana kļūst arvien izplatītāka, bet jautājums par to, vai LI būtu jāpieprasa elektroniskā kataloga veidnē, pagaidām tiek interpretēts dažādi. Ir dalībvalstis, kurās tā jau tiek prasīta atlases posmā, bet citās tā tiek pieprasīta tikai pēc atlases posma.

Respondenti norādīja šādus galvenos ieguvumus saistībā ar DIS lietošanu:

- atvērtāks tirgus DIS ietvaros, nav noteikts maksimālais piegādātāju skaits;
- īss laikposms no atlases līdz līguma slēgšanai;
- iesniedzot dalības pieteikumu, piegādātājam netiek uzlikts pienākums garantēt preces vai pakalpojumus, tam tikai tiek dota iespēja iesniegt piedāvājumu.

Konstatētie trūkumi saistībā ar DIS lietošanu:

- respondentiem nav pieredzes, jo tas ir diezgan jauns iepirkuma rīks;
- ja atlases kritēriji netiek precīzi noteikti vai tie ir pārāk stingri, pretendenti nav motivēti pieteikties DIS, ja ir mazas izredzes uzvarēt;
- pakalpojuma sniedzējam ir jāspēj sniegt atbalstu un atbildēt uz daudziem jautājumiem, ja lietotājiem trūkst pieredzes.

Lai gan DIS nodrošina vairākus ieguvumus, respondenti norādīja, ka Covid-19 laikā priekšroka tika dota pamatnolīguma procedūrām. Iespējams, tāpēc, ka bija vieglāk pasūtīt tieši no esošajiem pamatnolīgumiem, nevis atkārtoti konkurēt DIS sistēmā. Pamatojoties uz atbildēm, kas tika sniegtas uz anketas jautājumiem, kopumā var secināt, ka šis jautājums respondentus interesē un tie gaida atbildes uz neskaidrajiem un dažādi interpretējamajiem juridisko aspektu jautājumiem.

11. Jautājumi un atbildes

Tā kā DIS ir rīks, kas vēl netiek plaši lietots, gatavojot šīs vadlīnijas, radās daži jautājumi. Tie tika izskatīti, un šajā dokumentā ir mēģināts sniegt atbildes uz tiem. Dažos gadījumos, kad mēs nebijām pārliecināti, mums palīdzēja Iekšējā tirgus, rūpniecības, uzņēmējdarbības un MVU ģenerāldirektorāta juridiskie speciālisti. Tomēr uz dažiem jautājumiem varēs atbildēt tikai tad, kad būs vairāk judikatūras par DIS.

11.1. Kā aprēķināt aplēsto vērtību?

Publiskā iepirkuma direktīvā ir noteikts, ka DIS aplēstajai vērtībai jābūt maksimālajai paredzamajai kopējai vērtībai bez PVN visiem līgumiem, kas plānoti visā DIS darbības laikā¹⁵.

Tā kā DIS derīguma termiņš var būt ļoti ilgs, LI, kas izveido DIS, var tikai aptuveni aplēst iepērkamo preču, pakalpojumu vai būvdarbu daudzumus.

LI, kuru pieprasījums pēc precēm, pakalpojumiem vai būvdarbiem ir konsekvents, var aprēķināt aplēsto vērtību par vienu gadu un pēc tam ekstrapolēt to uz visu DIS termiņu. Aplēstajai vērtībai vienmēr ir jābūt konkrētam skaitlim.

Ja DIS sistēmu izveido *CPB*, parasti citas LI var pievienoties DIS sistēmai jebkurā laikā DIS darbības periodā, ja vien tās tika nosauktas iepirkuma izsludināšanas paziņojumā. *CPB* tas ir jāņem vērā, aprēķinot aplēsto vērtību.

11.2. Kā aprēķināt aplēsto vērtību, ja DIS tiek sadalīta daļās?

Ja DIS tiek sadalīta daļās, ir jāaprēķina gan atsevišķo daļu, gan visas DIS aplēstā vērtība. Atsaucoties uz atbildi uz iepriekšējo jautājumu, aplēstajai vērtībai jābūt maksimālajai summai, ko paredzēts piešķirt visā DIS darbības laikā.

11.3. Kad LI ir jāplāno budžets līgumiem, ko tā piešķirs DIS ietvaros?

Līgumslēdzējai iestādei ir jāplāno paredzamās izmaksas pirms konkrētā iepirkuma uzsākšanas.

11.4. Vai līgumslēdzējas iestādes var pievienoties esošai DIS, ja tās nav minētas sākotnējā paziņojumā?

Nē, tādā gadījumā LI nevar pievienoties DIS. Izņemot gadījumus, kad DIS ievieš centralizēto iepirkumu struktūra (*CPB*), jo tad LI var pievienoties — gan ar nosacījumu, ka tās ir minētas iepirkuma izsludināšanas paziņojumā, ar kuru uzsākta konkrētā DIS¹⁶.

11.5. Vai LI var izstāties no DIS?

DIS lietošanas kontekstā ir ierobežots skaits atļauto grozījumu un attiecīgo paziņojumu. Ir noteikumi un attiecīgi paziņojumi, ar ko pagarina konkrētās DIS darbības laiku vai pārtrauc DIS darbību. Ja ir vajadzīgas citas izmaiņas, citstarp tādas, kas skar sākotnēji nosauktos pircējus (pircēju maiņa vai jaunu pircēju pievienošana), tad ir jāizveido jauna DIS.

¹⁵ Publiskā iepirkuma direktīvas 5. panta 5. punkts un Komunālo pakalpojumu direktīvas 16. panta 5. punkts.

¹⁶ Publiskā iepirkuma direktīvas 37. panta 1. punkts un Komunālo pakalpojumu direktīvas 55. panta 1. punkts.

11.6. Vai slēgtās procedūras termiņus piemēro arī DIS?

Pat ja DIS ir jāievēro visi slēgtās procedūras noteikumi, 28. panta 6. punktā noteiktie saīsinātie termiņi neattiecas uz DIS.

DIS sistēmām piemērojamie termiņi ir noteikti Publiskā iepirkuma direktīvā. Regulas 34. panta 2. punktā ir noteikts: "Neatkarīgi no 28. panta piemēro šādus termiņus [..]". Tas pats ir noteikts 34. panta 2. punkta b) apakšpunktā (piedāvājumu saņemšanas termiņš), kas skaidri atsaucas uz 28. pantu. Tajā noteikts, ka vajadzības gadījumā piemēro 28. panta 4. punktu, bet 28. panta 3. un 5. punktu nepiemēro.

Regulas 34. panta 2. punkta a) apakšpunktā (dalības pieteikumu saņemšanas termiņš) nav atsaucies uz nevienu 28. panta noteikumu. Tajā noteikts, ka dalības pieteikumu saņemšanas minimālais termiņš ir 30 dienas no dienas, kad tika nosūtīts paziņojums par līgumu vai — ja iepirkuma izsludināšanai izmanto iepriekšēju informatīvo paziņojumu — uzaicinājums apstiprināt ieinteresētību. Pēc tam, kad ir nosūtīts uzaicinājums iesniegt piedāvājumus par pirmo konkrēto iepirkumu, ko veic ar DIS, nekādus turpmākus dalības pieteikuma saņemšanas termiņus nepiemēro.

11.7. Vai izveides posmā LI var uz laiku atlikt jaunu pieteikumu izskatīšanu un izskatīt tos pēc termiņa beigām?

Publiskā iepirkuma direktīvas 34. panta 5. punktā un 64. apsvērumā, kā arī Komunālo pakalpojumu direktīvas 52. pantā un 74. apsvērumā ir aprakstīta dalības pieteikumu izskatīšanas kārtība DIS kontekstā¹⁷.

Saskaņā ar šiem pantiem un it īpaši minētajiem apsvērumiem minētie dalības pieteikumi parasti jāizskata, vēlākais, 10 darbdienās, jo atlases kritēriju vērtēšana notiks, balstoties uz vienkāršotajām dokumentācijas prasībām, kas izklāstītas šajā direktīvā. Tomēr, kad pirmoreiz izveido DIS, līgumslēdzējas iestādes, saņemot atbildes uz pirmoreiz publicēto paziņojumu par līgumu vai uzaicinājumu apstiprināt ieinteresētību, varētu konstatēt, ka dalības pieteikumu ir tik daudz, ka tām to izskatīšanai vajadzētu vairāk laika. Vajadzētu noteikt, ka tas ir pieļaujami, ja vien konkrētais iepirkums netiek uzsākts, pirms ir izskatīti visi pieteikumi. Līgumslēdzējām iestādēm vajadzētu būt iespējai brīvi organizēt to, kā tās ir iecerējušas izskatīt dalības pieteikumus, piemēram, nolemjot šādu izskatīšanu rīkot tikai reizi nedēļā, ar noteikumu, ka tiek ievēroti termiņi katra dalības pieteikuma izskatīšanai.

Tas nozīmē, ka LI izskata saņemtos dalības pieteikumus noteiktajā termiņā (vismaz 30 dienās). Šīs izskatīšanas laikā nevar uzsākt konkrēto iepirkumu. Turklāt līgumslēdzējām iestādēm iepirkuma procedūras dokumentos ir jānorāda pagarinātā pārbaudes laikposma ilgums, ko tās ir paredzējušas piemērot. Pēc DIS izveides LI var atsākt izskatīt jaunus pieteikumus.

11.8. Vai, izveidojot DIS, var pārbaudīt dalības pieteikumus, negaidot termiņa beigas?

Attiecībā uz sākotnējiem iesniegumiem par DIS izveidi direktīvās nav noteikts nekas tāds, kas neļautu LI veikt pārbaudi, tiklīdz ir saņemti dalības pieteikumi, ja vien tiek ievēroti citi direktīvās paredzētie nosacījumi.

Šā dokumenta 3. attēlā, kurā atainots kvalifikācijas process DIS izveides laikā, ir paskaidrots, ka visus dalības pieteikumus var izskatīt pat pirms sākotnējā pieteikumu saņemšanas termiņa.

¹⁷ Publiskā iepirkuma direktīvas 64. apsvēruma un Komunālo pakalpojumu direktīvas 74. apsvēruma.

11.9. Kā DIS ir salīdzināma ar pamatnolīgumu?

Salīdzinot pamatnolīguma procedūru un DIS, var konstatēt, ka abas metodes var nodrošināt elastību atkarībā no LI vajadzībām. Pamatnolīgums ir stingrāks, jo LI ir tiesības definēt piegādātājiem pienākumu iesniegt piedāvājumus, savukārt DIS gadījumā piegādātājs var brīvi izvēlēties, kad iesniegt piedāvājumu.

Pamatnolīgumā ir ierobežots ED skaits, bet DIS sistēmās ED var pievienoties nepārtraukti, tāpēc LI nevar ierobežot jaunu ED skaitu. Tas nozīmē, ka līgumu var slēgt pat ar pilnīgi jaunu ED, un tā ir arī laba iespēja palielināt konkurenci. Tās ir arī iespējas ED.

Attiecībā uz pamatnolīgumiem LI var noteikt obligāto iepirkuma procedūru minipiedāvājumos, bet tas nebūtu iespējams attiecībā uz konkrētajiem iepirkumiem DIS gadījumā.

Pamatnolīgumos izvēlētajiem ED būs lielākas cerības gūt noteiktus ieņēmumus salīdzinājumā ar DIS.

E-izsoles un elektroniskos katalogus var izmantot attiecībā uz abām metodēm.

Pamatnolīgumā tehniskā specifikācija būs nemainīga, ja vien netiks atrunāti īpaši noteikumi, savukārt DIS gadījumā tehniskās specifikācijas var formulēt konkrētā iepirkuma laikā, ņemot vērā jaunākās tendences.

	Pamatnolīgumi	DIS
Fiksēta cena (neizmanto minipiedāvājumus)	Iespējams	Nē
Pastāvīgi pievienojas jauni ekonomikas dalībnieki	Nē	Jā
Ierobežots skaits ekonomikas dalībnieku	Jā	Nē
E-izsoļu lietošana	Jā	Jā
Elektronisko katalogu lietošana	Jā	Jā
Tehniskās specifikācijas pielāgošana, lai ņemtu vērā jaunākās tendences	Nē	Jā
Atsākt iepirkuma procedūras	Jā	Jā (vienmēr)
Var atšķirties atlases kritēriji	Nē	Nē
Var definēt iepirkuma daļas	Jā	Jā
Var definēt produktu kategorijas	Jā	Jā

11.10. Vai DIS var apvienot ar pamatnolīgumiem?

Publiskā iepirkuma direktīvā nav sniegtas norādes par to, vai DIS var apvienot ar pamatnolīgumiem. Nav neviena panta nedz pamattekstā, nedz preambulā, kurā skaidri tiktu noteikts, ka ir atļauts noslēgt pamatnolīgumu, nevis līgumu DIS kārtībā, bet nav arī nekādu normu, kas būtu pret šādu rīcību.

Ungārijā un Itālijā ir ieviests īpašs regulējums, kas ļauj apvienot DIS un pamatnolīgumus.

Gadījuma izpēte. Pamatnolīgumi un DIS Itālijā

Itālijas 2020. gada Finanšu likumā (Likums Nr. 160 27/12/2019) ir īpaša norma (Art. 1, c. 586), kas ļauj līgumslēdzējām iestādēm piešķirt tiesības noslēgt pamatnolīgumus, ja procedūra tiek īstenota DIS ietvaros.

Šī inovatīvā tiesību norma varētu būt īpaši noderīga Itālijas centralizēto iepirkumu struktūrām ("Consip" un reģionālajām struktūrām), lai nodrošinātu, ka līgumslēdzējām iestādēm tiek savlaicīgi un nepārtraukti piedāvāti centralizētie pamatnolīgumi.

No piegādātāja skatupunkta raugoties, DIS standartizācija un digitalizācija ļauj procedūrām noritēt ātrāk, tāpēc centralizēto iepirkumu struktūrām (CPB) vajadzētu spēt biežāk izmantot centralizētus pamatnolīgumus un samazināt katra pamatnolīguma apjomu, lai procedūras būtu pieejamas lielākam skaitam ED, kā arī mazākiem ED. Šo pieeju varētu efektīvi ieviest tirgus segmentos, kuros ir daudz ED, piemēram, IKT nozarē.

11.11. Vai DIS var apvienot ar e-izsoli?

Ir noteikumi, kas nosaka, ka elektroniskas izsoles var rīkot, atsākot konkursa procedūru attiecībā uz pamatnolīguma pusēm un uzsākot konkursu, ja līgumu plānots slēgt DIS ietvaros¹⁸.

11.12. Vai DIS var apvienot ar inovācijas partnerībām?

DIS nevar apvienot ar inovācijas partnerībām, jo nav atļautas nekāda veida sarunas, kas ir būtiska inovācijas partnerību daļa.

Turklāt inovācijas partnerību mērķis ir izstrādāt inovatīvus produktus, pakalpojumus vai būvdarbus, kā arī pēc tam tos iegādāties, savukārt DIS ir paredzēts produktiem, pakalpojumiem vai būvdarbiem, kas ir pieejami tirgū "bieži izmantotiem pirkumiem". Citiem vārdiem sakot, šo abu procedūru mērķi ir pretēji.

11.13. Vai līgumslēdzējai iestādei pirms pretendenta kvalificēšanas būtu jāpieprasa papildu dokumenti, kas apliecina izslēgšanas pamata (ne)esību un atlases kritēriju izpildi?

Nē. Dalības pieteikuma iesniegšanas laikā LI pieņem *ESPD*, kurā ietverta atjaunināta pašdeklarācija, kas kalpo par sākotnēju pierādījumu un kas aizstāj valsts un pašvaldības iestāžu vai trešo personu izdotus apliecinājumus, ar kuriem apliecina, ka ekonomikas dalībnieks atbilst Publiskā iepirkuma direktīvas 59. panta 1. punkta a), b) un c) apakšpunktā izklāstītajiem nosacījumiem.

Pirms līgumslēgšanas tiesību piešķiršanas LI lūdz pretendentam iesniegt aktuālus apliecinājošos dokumentus saskaņā ar noteikumiem par pierādījumiem¹⁹.

Tomēr LI jebkurā brīdī procedūras laikā var lūgt pretendentam iesniegt visus apliecinājošos dokumentus vai daļu no tiem, ja tas ir nepieciešams, lai nodrošinātu procedūras pareizu norisi²⁰.

Noteikumus, kuros paredzēts, ka ir jāiesniedz tikai pašdeklarācija (*ESPD*), nevis visi pierādījumi, atlases laikā saskaņā ar Publiskā iepirkuma direktīvas 64. apsvērumu var interpretēt arī citādi, jo 64. apsvērumā ir noteikts: "Minētie dalības pieteikumi būtu parasti jāizskata ne ilgāk kā 10 darbdienu laikā, jo atlases kritēriju vērtēšana notiks, balstoties uz vienkāršotajām dokumentācijas prasībām, kas izklāstītas šajā direktīvā"²¹.

11.14. Cik lielā mērā var grozīt līguma paziņojumā noteiktos piešķiršanas kritērijus, slēdzot līgumus saskaņā ar DIS?

Publiskā iepirkuma direktīvā ir noteikts, ka līgumu piešķir tam pretendentam, kurš ir iesniedzis labāko piedāvājumu, pamatojoties uz piešķiršanas kritērijiem, kas norādīti DIS

¹⁸ Publiskā iepirkuma direktīvas 35. panta 2. punkts.

¹⁹ Publiskā iepirkuma direktīvas 59. panta 4. punkts.

²⁰ Publiskā iepirkuma direktīvas 59. panta 4. punkts un 65. apsvēruma.

²¹ Pirmo reizi izveidojot DIS, var būt tik daudz dalības pieteikumu, ka līgumslēdzējām iestādēm ir vajadzīgs vairāk laika, lai tos izskatītu. Publiskā iepirkuma direktīvas 64. apsvēruma.

paziņojumā par līgumslēgšanas tiesību piešķiršanu. Minētos kritērijus vajadzības gadījumā var precizēt uzaicinājumā iesniegt piedāvājumu²².

Saskaņā ar Publiskā iepirkuma direktīvu LI iepirkuma procedūras dokumentos norāda relatīvo svērumu, ko tā piešķir katram no kritērijiem, kuri izvēlēti, lai noteiktu saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu, izņemot gadījumus, kad to nosaka, pamatojoties tikai uz cenu²³.

Direktīvā arī ir noteikts, ka šos svērumus var izteikt, paredzot diapazonu ar piemērotu maksimālo starpību, un, ja svērumu noteikšana nav iespējama objektīvu iemeslu dēļ, LI kritērijus norāda dilstošā secībā pēc svarīguma.

No tā var secināt, ka gadījumā, ja līguma paziņojumā noteiktie kritēriji ir norādīti kā diapazons ar piemērotu maksimālo starpību vai ja tie ir norādīti secīgi pēc svarīguma, kritērijus var precīzāk formulēt katrā konkrētajā DIS procedūrā.

Piešķiršanas kritērijus DIS procedūrās var precizēt arī tad, ja netiek mainīts vispārējais sadales un piešķiršanas kritēriju apraksts, kas publicēts līguma paziņojumā par DIS izveidi.

Nav pieņemams, ka līguma paziņojumā noteiktie piešķiršanas kritēriji tiek grozīti, slēdzot līgumus saskaņā ar DIS.

11.15. Vai DIS sistēmās ir atļautas sarunas?

Saskaņā ar Publiskā iepirkuma direktīvu līgumslēdzējām iestādēm DIS sistēmās ir jāievēro slēgtas procedūras noteikumi²⁴. Tā kā slēgtās procedūrās sarunas nav atļautas, sarunas nav atļautas arī DIS sistēmās.

11.16. Vai var mainīt līguma paziņojumā noteiktos atlasē kritērijus DIS darbības laikā?

Tāpat kā nevar mainīt atlasē kritērijus slēgtā procedūrā, tas pats attiecas arī uz DIS pēc tās izveidošanas.

11.17. Kā DIS sistēmā var piemērot atlasē kritērijus?

Visā DIS darbības laikā tā ir atvērta visiem ED, kas atbilst atlasē kritērijiem. DIS var iedalīt produktu, būvdarbu vai pakalpojumu kategorijās vai pat apakškategorijās. Tām ir jābūt objektīvi definētām, pamatojoties uz nepieciešamajiem atlasē kritērijiem, kas ED ir jāizpilda, lai sasniegtu mērķus. Veidlapās atlasē kritērijus var definēt katrai iepirkuma daļai atsevišķi.

Gadījuma izpēte. "Consip" izveidotā IKT DIS Itālijā

IKT DIS ir strukturēta vairākās "kvalifikācijas" kategorijās, piemēram, serveri, tīkla ierīces, drukas un kopēšanas iekārtas, programmatūra un tehniskās apkopes pakalpojumi. Katrai kategorijai parasti ir jānorāda šādi atlasē kritēriji: ar konkrēto nozari saistītie ieņēmumi un ISO sertifikāti. Katru kvalifikācijas kategoriju var sīkāk iedalīt "produkta veidos".

Ekonomikas dalībnieki var iesniegt dalības pieteikumu attiecībā uz vienu vai vairākām kategorijām atkarībā no to uzņēmējdarbības jomas un darbības stratēģijas. "Consip" izvērtē katru dalības pieteikumu un apstiprina ED kvalificēšanos katrai kategorijai, ja ED atbilst konkrētās kategorijas atlasē kritērijiem.

Kad LI publicē konkrēto iepirkumu, sistēma automātiski nosūta uzaicinājumus visiem ED, kas ir kvalificēti iesniegt piedāvājumu par attiecīgo kvalifikācijas kategoriju saistībā ar LI prasītajiem

²² Publiskā iepirkuma direktīvas 34. panta 6. punkts.

²³ Publiskā iepirkuma direktīvas 67. panta 5. punkts.

²⁴ Publiskā iepirkuma direktīvas 34. panta 2. punkts.

produktu veidiem. Ja konkrētajā iepirkumā ir vajadzīgi produkta veidi no vairākām kategorijām, piemēram, tiek iepirkti gan serveri, gan tehniskās apkopes pakalpojumi, sistēma nosūtīs uzaicinājumus visiem ED, kas atbilst attiecīgajām kvalifikācijas kategorijām.

11.18. Vai DIS sistēmā atlasītie ED ir jāinformē par jauniem ED, kas kvalificējušies dalībai sistēmās?

Nē, minētajā direktīvā šāds pienākums nav noteikts. DIS ir atvērta sistēma, un visi dalībnieki to zina. Tomēr Slovēnijā ir ieviests regulējums, kurā paredzēts, ka šī informācija ir jāsniedz. Citās valstīs, piemēram, Igaunijā un Ungārijā, tas tiek darīts, lai nodrošinātu pārredzamību.

11.19. Vai DIS sistēmā kvalificēto ED sarakstam ir jābūt publiski pieejamam?

Nav tādu ES tiesību normu, kurās būtu paredzēta ED saraksta publicēšana. Tomēr, piemēram, Slovēnijā, ir izstrādāti tiesību akti, ar ko uzliek par pienākumu publicēt jebkuru lēmumu, citstarp ir jāpublicē arī kvalificēto ED saraksts. Igaunijā ir obligāti jāpublicē kandidātu saraksts pēc dalības pieteikumu atvēršanas, kā arī ir jānosauca iepirkuma pretendenti pēc piedāvājumu atvēršanas.

11.20. Vai visi pretendenti ir jāinformē par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu konkrētajā iepirkuma procedūrā?

Jā, visi pretendenti ir jāinformē par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu. Šāda prasība izriet no Publiskā iepirkuma direktīvas 55. panta 1. punkta un no Direktīvas 89/665/EEK (kurā grozījumi izdarīti ar Direktīvu 2007/66/EK un Direktīvu 2014/23/ES) 2.a panta 2. punkta.

Paziņojumā iekļauj arī kopsavilkumu par attiecīgajiem iemesliem, kā noteikts Publiskā iepirkuma direktīvas 55. panta 2. punktā un Direktīvas 89/665/EEK (kurā grozījumi izdarīti ar Direktīvu 2007/66/EK un Direktīvu 2014/23/ES) 2.a panta 2. punktā.

Visbeidzot, no Publiskā iepirkuma direktīvas 50. panta 3. punkta izriet, ka LI 30 dienās pēc katra uz DIS balstīta līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas nosūta paziņojumu par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas rezultātiem. Līgumslēdzējas iestādes tomēr var sagrupēt šādus paziņojumus un publicēt tos reizi ceturksnī (šādā gadījumā tās nosūta šos paziņojumus 30 dienās pēc katra ceturkšņa beigām).

11.21. Kādi ir noteikumi attiecībā uz nogaidīšanas periodiem DIS sistēmā?

Direktīvu 89/665/EEK (kurā grozījumi izdarīti ar Direktīvu 2007/66/EK un Direktīvu 2014/23/ES) piemēro visiem līgumiem, uz kuriem attiecas Publiskā iepirkuma direktīva, ieskaitot DIS, sk. 1. panta 1. punkta trešo daļu.

Ņemiet vērā, ka saskaņā ar Direktīvas 89/665/EEK (kurā grozījumi izdarīti ar Direktīvu 2007/66/EK un Direktīvu 2014/23/ES) 2.b pantu dalībvalstis var noteikt, ka šīs direktīvas 2.a panta 2. punktā minētos termiņus nepiemēro konkrētajiem līgumiem, pamatojoties uz DIS, kā paredzēts Publiskā iepirkuma direktīvas 34. pantā. Ja piemēro šo atkāpi, dalībvalstis nodrošina, ka valsts tiesību aktos tiek paredzēti noteikti tiesiskās aizsardzības līdzekļi. Pat ja šo atkāpi piemēro, līgumslēdzējām iestādēm joprojām ir pienākums informēt katru attiecīgo pretendentu un kandidātu par lēmumu piešķirt līguma slēgšanas tiesības.

Tas nozīmē, ka dalībvalstu tiesību aktos ir jānosaka, vai pēc katra lēmuma par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu DIS sistēmā ir jāievēro nogaidīšanas periods. Ja tas nav regulēts, nogaidīšanas periods stāsies spēkā pēc noklusējuma.

11.22. Vai DIS sistēmās drīkst prasīt maksu?

No Publiskā iepirkuma direktīvas 34. panta 9. punkta un Komunālo pakalpojumu direktīvas 52. panta 9. punkta izriet, ka "pirms dinamiskās iepirkumu sistēmas spēkā esamības vai tās spēkā esamības laikā ieinteresētajiem ekonomikas dalībniekiem vai dinamiskās iepirkumu sistēmas dalībniekiem nedrīkst prasīt nekādu maksu".

Tāpat kā attiecībā uz citiem procedūru veidiem, tas gan neliedz centralizēto iepirkumu struktūrām (*CPB*) iekasēt no ED komisijas maksu vai maksu, kas saistīta ar apgrozījumu un izriet no piešķirtajiem līgumiem, vai pieprasīt maksu no LI, kuras pievienojas DIS. Atsevišķas dalībvalstis izmanto šādu iespēju, lai finansētu *CPB*.

12. Vēlamās un nevēlamās darbības

Šajā nodaļā ir apkopoti daži ieteikumi par to, ko darīt vai nedarīt, vai arī kas ir jāņem vērā DIS lietošanas gaitā.

12.1. Vēlamās darbības

- DIS joprojām ir salīdzinoši jauna iepirkuma metode. Tāpēc būtu lietderīgi apmācīt LI un tajās strādājošos iepirkuma speciālistus par DIS izveidi, savukārt ED — par dalības noteikumiem.
- Jāizmanto pieejamie elektroniskie rīki, kas pietiekami un efektīvi nodrošina DIS procesu.
- Līgumslēdzējām iestādēm sākotnēji būtu jāveic tirgus izpēti, bet pēc tam jāinformē tirgus dalībnieki par DIS, lai piesaistītu jaunus ED, jo DIS joprojām ir salīdzinoši jauna iepirkuma metode.
- DIS galvenokārt attiecas uz standarta produktiem, pakalpojumiem un būvdarbiem.
- Jāizvērtē visas DIS un pamatnolīgumu priekšrocības un trūkumi. Jāpārlicinās, ka DIS ir pareizā izvēle iecerētajam iepirkumam.
- Gatavojot DIS, līgumslēdzējām iestādēm būtu jāplāno izpilde, jo īpaši tādēļ, ka atlasei var pieteikties daudzi piegādātāji. Ja pirmajam kvalifikācijas posmam 15 darba dienas šķiet pārāk īss laika periods, norādiet vēlamo dienu skaitu jau sākotnēji paziņojumā par līgumu.
- Lai atvieglotu MVU dalību, apsveriet iespēju sadalīt DIS daļās un kategorijās.
- Aplēsiet iepirkuma priekšmeta vērtību visam DIS darbības laikam. Tā kā DIS var ilgt vairākus gadus, var droši pieņemt, ka uz DIS vairumā gadījumu attieksies ES noteikumi, un tāpēc informācija par to būtu jāpublicē vietnē *TED*.
- Informācijas sniegšana par DIS sistēmai kvalificētajiem ED ir laba izvēle, un vairākas dalībvalstis jau piekopj šādu praksi.
- Pieaugot iespējām automatiski apstrādāt konkrētos iepirkumus un publicēt paziņojumus, pārredzamību var palielināt, regulāri (nevis tikai reizi ceturksnī) publicējot paziņojumus par līgumslēgšanas tiesību piešķiršanu.
- Lai MVU būtu motivēti piedalīties DIS, atlases kritērijiem ir jābūt samērīgiem.

12.2. Nevēlamas darbības

- DIS ietvaros nav atļautas pārrunas starp LI un ED.
- Pēc paziņojuma publicēšanas LI nevar atvērt savas DIS citām LI. Tikai centralizēto iepirkumu struktūras (*CPB*) var pievienot citas LI vēlākā posmā, un arī tikai tad, ja tas bija norādīts paziņojumā.
- Konkrētus iepirkumus var veikt tikai pēc DIS izveides.
- Elektroniskos katalogus DIS sistēmā nevar izmantot kā tirgu. Elektroniskie katalogi ir daļa no konkursa konkrētā iepirkumā un ir redzami līgumslēdzējām iestādēm kā līgumu daļas.
- DIS sistēmā nevar mainīt piešķiršanas un atlases kritērijus.
- Nav ieteicams apvienot DIS ar e-izsolēm, jo DIS jau ir efektīvs process. Kombinējot to ar e-izsoli, process kļūtu garāks un mazāk efektīvs. Tas nozīmē, ka abām pusēm ievērojami palielināsies procesa izmaksas. Turklāt DIS ir veids, kā padarīt publisko iepirkumu pieejamāku MVU; e-izsoles, visticamāk, mazajiem un vidējiem uzņēmumiem būtu mazāk saistošas.

13. Noslēguma piezīmes

Pamatojoties uz līdz šim gūto pieredzi saistībā ar DIS lietošanu, šajā sadaļā iekļauto noslēguma piezīmju mērķis ir veicināt DIS lietošanu nākotnē.

13.1. DIS ir efektīvs rīks, kura lietošana sniedz daudz ieguvumu

Līdz šim gūtā pieredze liecina, ka DIS ir efektīvs process attiecībā uz preču, pakalpojumu un būvdarbu iepirkumiem, kuriem ir viegli definēt prasības un kuros pietiek ar elektronisko komunikāciju.

Pretstatā pamat nolīgumiem ar DIS ir vieglāk iepirkt produktu atjauninājumus.

Tā kā DIS nav slēgts tirgus jaunajiem piegādātājiem, arvien jauni piegādātāji var pieteikties sistēmā un ar tiem var noslēgt līgumus.

Bieži var publicēt konkrētos iepirkumus, un tos var sadalīt mazākās daļās, lai MVU būtu vairāk ieinteresēti piedalīties un varētu vieglāk iesniegt savus piedāvājumus, kā arī realizēt līgumus vēlāk. Lai gan MVU var kvalificēties dalībai DIS, tiem nav pienākuma piedalīties kādā konkrētā iepirkumā DIS darbības laikā. Par dalību lemj tikai pats MVU. Tas gan var būt neizdevīgi līgumslēdzējām iestādēm, tāpēc tām ir jālemj par labāko risinājumu konkrēta iepirkuma gadījumā, proti, lietot DIS vai pamat nolīgumu.

Konkrēto iepirkumu veikšanas termiņš ir ļoti īss salīdzinājumā ar citām iepirkuma procedūrām.

Ja DIS darbojas komplektā ar viegli lietojamu platformu, tā var būt efektīvs līdzeklis, kas ļauj atvieglot digitālo iepirkumu procesus gan LI, gan ED.

13.2. Svarīgs atbalsts arī turpmākajā gaitā

Līdz šim dalībvalstu pieredze liecina ne tikai par ieguvumiem, ko nodrošina DIS lietošana, bet arī par to, ka ir jautājumi par jauno darba veidu. Svarīga ir papildu informācija un DIS veicināšana. Tas attiecas gan uz LI, kas izveidos DIS un darbosies ar to, gan uz ED, kuriem būs nepieciešama palīdzība šā jaunā rīka lietošanā. Lai sasniegtu ieinteresētās personas, ir jāizstrādā konkrētākas vadlīnijas valsts līmenī.

13.3. Turpmākas darbības pilnībā elektroniska procesa izstrādei

Lai pilnībā izmantotu DIS sniegtos ieguvumus, procesam vajadzētu norisināties pilnīgi elektroniski. Pašlaik šis jautājums tiek risināts dažādi. DIS var veikt ar tirgus risinājumiem un risinājumiem, ko izstrādājušas pārvaldes iestādes. Minētie risinājumi ļauj procesu veikt vairāk vai mazāk elektroniski, tomēr šie risinājumi nav savstarpēji izmantojami. Pieredze rāda, piemēram, ka tad, ja centralizēto iepirkumu struktūra (CPB) izveido DIS, LI izsludinātie konkrētie iepirkumi bieži tiek īstenoti dažādās konkrēto iepirkumu sistēmās. Lai padarītu DIS efektīvāku, būtu jāpanāk saskaņoti un strukturēti dati un datu apmaiņai būtu jāizmanto vienots tīkls. Vienreizējas iesniegšanas principa piemērošana (t. i., kvalifikācijas posmā iesniegto datu atkārtota izmantošana) varētu motivēt MVU piedalīties DIS, jo tas samazinātu slogu uzņēmējiem un viņiem nebūtu atkārtoti jāiesniedz kvalifikācijas dokumenti. Strukturētu datu turpmāka izstrāde standartos un vienotas infrastruktūras izmantošana atvieglotu DIS lietošanu.

13.4. Elektronisko katalogu lietošana ir efektīva

Elektroniskie katalogi ir arī noderīgs rīks, ar ko nodrošina efektīvu DIS procesu. Tie jau ir lietošanā, un tāpēc to izmantošanu jau var ieteikt. Piemērs, kas minēts 7. nodaļā par elektroniskajiem katalogiem, liecina, ka attiecībā uz konkrētām precēm, pakalpojumiem vai būvdarbiem varētu jau būt lietošanai gatavi standarti.

13.5. DIS veicināšana dalībvalstīs

Šīs vadlīnijas liecina, ka nākotnē var pieaugt DIS nozīme. Šīs sistēmas tika izmantotas Covid-19 krīzes laikā. To izmantošana var vēl vairāk palielināties, kad DIS ir izveidotas un tādējādi konkrētos iepirkumus var realizēt ļoti ātri. Tāpēc dalībvalstīm būtu jāpalīdz to līgumslēdzējām iestādēm vairāk lietot šo rīku un jāveicina tā lietošana produktu, pakalpojumu un būvdarbu iepirkšanai ārkārtas situācijās.

13.6. Noslēguma piebildes

Jau pašlaik lietotāji saskata ieguvumus saistībā ar DIS lietošanu, tāpēc nevilcinieties ieviest šo sistēmu! Vairākas dalībvalstis jau ir sākušas lietot DIS, un tām ir bijusi laba pieredze šā iepirkuma rīka lietošanā. Pielikumā ir sniegti vairāki reālu DIS piemēri.

Lai panāktu, ka DIS tiek lietotas plašāk, ir izšķirīgi svarīgi palielināt iesaistīto personu informētību un veidot lietpratību. Lai gan DIS ir diezgan jauns iepirkuma rīks, jau tagad ir skaidri redzami ieguvumi saistībā ar tā lietošanu.

EXEP apakšgrupa, kas izstrādāja šīs vadlīnijas, cer, ka šis dokuments jums būs noderīgs.

14. Pielikums. DIS lietošanas piemēri no dalībvalstīm

14.1. Valsts piemērs: Igaunija

14.1.1. Pārskats

DIS regulējums ir iekļauts Iepirkumu likumā, kā noteikts direktīvā.

Kopš 2019. gada maija Igaunijas Centrālais iepirkumu reģistrs (<https://riigihanked.riik.ee>) nodrošina pilna procesa tehnisko risinājumu DIS veikšanai. Sistēmā tiek stingri ievērots vienreizējas iesniegšanas princips. Igaunijas Centrālais iepirkumu reģistrs piedāvā e-paziņojumu (integrēts *ESPD* risinājums, 2.0 paplašinātā versija), e-iesniegšanu, izslēgšanas kritēriju un atlases kritēriju izpildes pārbaudi, pamatojoties uz automātiskiem pieprasījumiem valsts informācijas sistēmās, lēmumu dokumentu pārbaudi, pamatojoties uz LI veiktajām pārbaudēm, automātisko e-vērtēšanu un elektronisku līgumslēgšanas tiesību piešķiršanas pakalpojumu. Tiek izmantota strukturēta pieeja, un LI un ED tiek mudināti strādāt galvenokārt ar datiem, nevis ar dokumentiem, kas sagatavoti viņu datorā un augšupielādēti sistēmā.

2020. gada novembrī Igaunijā bija izveidotas 19 DIS. DIS sistēmas tika izveidotas vairākās jomās, piemēram, attiecībā uz rezerves daļu iepirkumu, programmatūras izstrādi, zemes uzmērīšanu, automašīnām un saules paneļiem. To pieteikuma iesniedzēju skaits, kas interesējas par DIS, pašlaik ir robežās no 10 līdz 20, bet turpmāk šis skaits, visticamāk, palielināsies. Vidējais DIS derīguma termiņš ir 36 mēneši.

14.1.2. Priekšrocības un trūkumi

Līgumslēdzējas iestādes atzīst, ka DIS ir derīgs rīks, ar ko veikt atkārtotus iepirkumus noteiktā laikā. Valsts piedāvātais tehniskais risinājums palīdz līgumslēdzējām iestādēm saprast procesu un vada tās cauri šim procesam. Tā kā šis rīks ir salīdzinoši jauns, ir vajadzīgs laiks, lai apjaustu visas tā priekšrocības un lai DIS kļūtu par biežāku izvēli salīdzinājumā ar pamatnolīgumiem. Līdz šim interesi ir izrādījušas tikai inovatīvākās LI.

Ir vajadzīgs laiks, lai izprastu visus DIS juridiskos un tehniskos aspektus. Pašlaik ir pieejama lietotāja rokasgrāmata. Ir plānots veikt arī lietotāju apmācību, un, cerams, izpratne par DIS un arī to skaits nākotnē pieaugs.

14.1.3. Gūtā pieredze un praktiski jautājumi, kas radušies īstenošanas gaitā

Pirmkārt, ir svarīgi izprast pašu procesu. Ir nepieciešama cieša sadarbība starp juristiem un tehniskajiem darbiniekiem.

Otrkārt, diezgan sarežģīts uzdevums ir izstrādāt lietotājam draudzīgu tehnisko risinājumu. Tā kā DIS būtu jāvada kā pilnībā elektronisks process, visi posmi ir automatizēti un pēc iespējas vairāk tiek ievērots vienreizējas iesniegšanas princips.

Treškārt, augstu tiek novērtētas vadlīnijas, lietotāju apmācības un konsultāciju pakalpojumi.

14.2. Valsts piemērs: Ungārija

Ungārijā elektronisks publiskais iepirkums ir obligāts kopš 2018. gada 1. aprīļa. Ungārijas publisko iepirkumu tirgū DIS pakāpeniski parādījās, sākot no 2018. gada. Biežākie iepirkumu priekšmeti Ungārijas 14 pašreizējās DIS ir pārtika, veselības aprūpes pakalpojumi un IT produkti. Lielākā daļa līgumslēdzēju iestāžu, kas lieto DIS, nav centralizēto iepirkumu struktūras. Lai uzlabotu šo sistēmu un tiesisko regulējumu, pašlaik starp iesaistītajām personām notiek diskusijas par elektroniskas publisko iepirkumu sistēmas izstrādi.

14.2.1. Segedas Universitātes piemērs — DIS kā inovāciju virzītājspēks

Īss apraksts

- Sākuma datums: 2018. gada decembris.
- Produktu kategorija — ķīmiskās vielas, reaģenti, palīgmateriāli. Aplēstā vērtība: 6 milj. EUR.
- Iemesls izvēlēties DIS: ar DIS tika aizstāta pamatnolīguma procedūra, kurā bija 2800 iepirkuma daļu. Daudzus iepirkuma produktus (ķīmiskās vielas, reaģentus, palīgmateriālus) var piegādāt tikai viens piegādātājs. Viens no svarīgākajiem iemesliem DIS ieviešanai bija tas, ka bija jāiegādājas vairāki produkti, kas procedūras uzsākšanas laikā nebija pieejami, tāpēc novatorisku darbību un pētniecības gadījumā ir būtiski, lai vēlāk varētu papildināt iepirkuma objektu specifikācijas.
- Dalībnieku skaits: 70.
- Pircēju skaits: 1 (ieskaitot Segedas Universitātes struktūrvienības).
- Pamatojoties uz līdzšinējiem pamatlīgumiem? — jā.

14.2.2. Priekšrocības un trūkumi

Pircējs salīdzinājumā ar piegādātāju

Priekšrocības:

- uzlabojas iepirkuma procesa kvalitāte attiecībā uz inovatīvo preci/pakalpojumu;
- samazinās iepirkuma procesa izmaksas;
- uzlabojas galalietotāju vajadzību apmierināšana;
- vienkāršojas iepirkuma process, kurā ir iekļauta prece/pakalpojums;
- lielāka pārredzamība par procesu, kurā iekļauta prece/pakalpojums;
- samazinās piegādātāja risks iepirkuma procesā;
- uzlabojas iepirkuma procesā iesaistīto dalībnieku kompetences;
- atbalsts maziem un vidējiem uzņēmumiem;
- inovāciju veicināšana.

Trūkumi:

- ieinteresēto pušu interešu konflikts;
- neskaidra Publiskā iepirkuma direktīvas īstenošana;
- cenu nestabilitāte;
- no procedūras izslēgtais piegādātājs var atgriezties;
- iepriekšēja kvalifikācija nav efektīva, proti, praktiski ikviens var piedalīties DIS pretstatā pamatnolīguma iepirkumu gadījumiem;
- elastīgās vides nozīme DIS gadījumā ir lielāka nekā pamatnolīguma gadījumā.

14.2.3. Gūtā pieredze un praktiski jautājumi, kas radušies īstenošanas gaitā

- Daļa no sagatavošanās procesa bija tirgus dalībnieku izglītošana, informējot par DIS iespējām.
- DIS gadījumā cilvēka aspektam ir lielāka loma (influenceru, līderu, brīvāk domājošu publisko iepirkumu ekspertu iesaistīšanās).
- Jautājums: Kā iesaistīt pamatnolīgumu DIS sistēmā?

14.3. Valsts piemērs: Itālija

Itālijā centralizēto iepirkumu struktūras (CPB) ir pieņēmušas DIS galvenokārt kā rīku, ar ko vienkāršot preču un pakalpojumu iegādi, vai nu grupējot līgumus, vai lietojot to kā platformu, kas paredzēta līgumslēdzējām iestādēm savu iepirkumu realizēšanai.

Saskaņā ar jaunā publiskā iepirkuma likuma 55. pantu (publicēts 2016. gadā) Itālija transponēja ES juridiskās normas par DIS bez būtiskiem grozījumiem. Minētais likums arī noteica, ka Itālijas Ekonomikas un finanšu ministrijas vārdā "Consip" varētu izveidot valsts mēroga DIS sistēmu, kas būtu pieejama visām Itālijas LI. Lielākā daļa Itālijā līdz šim izveidoto DIS ir saistītas ar veselības aprūpes produktiem un pakalpojumiem, ņemot vērā augsto standartizācijas līmeni un lielo iepirkumu skaitu, kas raksturo šo konkrēto tirgu.

2019. gada pirmajos 9 mēnešos Itālijā DIS sistēmās tika izsludināti vairāk nekā 500 iepirkumi par kopējo līgumu vērtību aptuveni 4 miljardi EUR.

14.3.1. Itālijas nacionālais DIS pakalpojums

Kopš 2012. gada saskaņā ar *Programmu valsts pārvaldes izdevumu optimizēšanai*, kuru vada Itālijas Ekonomikas un finanšu ministrija ar "*Consip S.p.A*" starpniecību un kuras mērķis ir atbalstīt valsts pārvaldes iestādes iepirkuma procesu pārvaldībā, nodrošinot inovatīvus un e-iepirkumu risinājumus, valsts mēroga DIS pakalpojums ir pieejams visām Itālijas līgumslēdzējām iestādēm preču un pakalpojumu iepirkumu realizēšanai.

Attiecībā uz katru konkrēto produktu/pakalpojumu jomu DIS darbības noteikumi un ilgums ir definēti iepirkuma izsludināšanas paziņojuma piezīmēs un tā pavaddokumentos, ko publicējis "*Consip*", kas ir atbildīgs par platformas izveidi un pārvaldību un ED atlasī.

ED jebkurā laikā var iesniegt kvalifikācijas pieprasījumu tām izveidotajām DIS, kas atbilst to darbības jomai. Valsts pārvaldes iestādes var izstrādāt un izsludināt savus konkrētos iepirkumus, izmantojot platformas sniegtās funkcijas. Attiecībā uz piegādātājiem — visi ED, kas ir kvalificējušies konkrētajai produktu/pakalpojumu kategorijai, tiek automātiski uzaicināti un izmanto platformas funkcijas, lai sagatavotu un iesniegtu savus piedāvājumus.

Pašreizējās DIS ļauj līgumslēdzējām iestādēm īstenot digitālos iepirkumus 22 dažādās produktu/pakalpojumu jomās: veselības aprūpe (farmaceitiskie līdzekļi, medicīniskās elektroiekārtas, mājas skābekļa terapija, veļas mazgāšana un noma utt.); IKT (aparātūra, programmatūra un profesionāli pakalpojumi); ēku apsaimniekošana (uzturēšanas pakalpojumi, uzkopšanas pakalpojumi); enerģijas ražošana no atjaunīgajiem enerģijas avotiem, iekārtas un pakalpojumi; pārtikas produkti; ēdināšanas pakalpojumi; maltīšu kuponi; apdrošināšanas pakalpojumi; pasta un piegādes pakalpojumi; mēbeles.

2019. gada pirmajos 9 mēnešos vairāk nekā 100 līgumslēdzējas iestādes izsludināja vairāk nekā 400 iepirkumus par kopējo vērtību 3 miljardi EUR. Līdz šim ir kvalificējušies vairāk nekā 7500 ED.

14.3.2. Priekšrocības un trūkumi

Līdz šim gūtā pieredze liecina, ka DIS ir spēcīgs rīks, ar ko standartizēt un vienkāršot veidu, kādā līgumslēdzējas iestādes un ED satiekas publisko iepirkumu tirgū. No *CPB* viedokļa DIS un pamatlīgumi, pamatnolīgumi un digitālais tirgus (par iepirkumiem, kas nepārsniedz robežvērtību) dod iespēju līgumslēdzējām iestādēm piedāvāt visaptverošu e-iepirkumu rīku klāstu, lai apmierinātu to dažādās iepirkuma vajadzības. Galvenie apsvērumi, kas ir jāņem vērā saistībā ar DIS ieviešanu, ir attiecīgie informācijas, izglītības un atbalsta līmeņi, kas lietotājiem ir vajadzīgi, kad viņi pirmo reizi lieto šo iepirkumu sistēmu, kā arī lielais darbs un resursi, kas ir jāiegulda, lai attīstītu un pārvaldītu IKT platformu.

14.3.3. Gūtā pieredze un praktiski jautājumi, kas radušies īstenošanas gaitā

Galvenā problēma DIS ieviešanas gaitā, kad DIS nonāk līdz gatavākai stadijai, ir nepieciešamība līdzsvarot LI vēlmi pēc ļoti elastīgas DIS, kas nodrošina visvairāk piedāvājumu pielāgošanas funkciju, ar augstu standartizācijas līmeni, kas nepieciešams, lai panāktu pēc iespējas vienkāršāku un automatizētu sistēmas darbību.

14.4. Valsts piemērs: Nīderlande

14.4.1. Roterdamas pilsētas piemērs

Roterdama ar 650 000 iedzīvotāju ir otra lielākā Nīderlandes pilsēta. Roterdamā atšķirībā no Amsterdamas iepirkumu funkcija ir pilnībā centralizēta. Kopējais budžets ir aptuveni 3 miljardi EUR, un ir nodarbināti 14 000 ierēdņi. Iepirkuma nodaļa ar 100 darbiniekiem, kuri kopš 2020. gada marta strādā no mājām, noslēdza līgumus par kopējo iepirkuma

apjomu aptuveni 1,3 miljardu EUR apmērā. Roterdamas iepirkuma nodaļa labprāt dalās praktiskajā pieredzē par savu DIS pieredzi, un tā ir procedūra, bez kuras Roterdamas pilsēta vairs nespēj iztikt.

14.4.2. Iepriekšējā un pašreizējā situācija; Roterdama — agrīna sistēmas ieviešana

Tūlīt pēc ES Publiskā iepirkuma direktīvas ieviešanas 2016. gadā Roterdamas pilsēta uzsāka DIS izveidi ārējo izpildītāju piesaistei. Pirmā DIS uzsāka darbību 2017. gada sākumā. Pašlaik Roterdamas pilsēta lieto jau otro DIS versiju. Katru gadu, lietojot DIS, tiek noslēgti līgumi aptuveni par 85 miljoniem EUR. 2019. gadā vairāk nekā 700 darbuzņēmēji pieteicās iekļaušanai DIS sistēmā. Savukārt vēl 700 izpildītāji pievienojās DIS 2020. gadā, lai apmierinātu augošo pieprasījumu koronavīrusa radītās pandēmijas dēļ.

14.4.3. E-iepirkumu platforma un robotika

Roterdamā pašlaik darbojas vairākas DIS procedūras, un līgumslēdzēji pēc pieprasījuma nosaka, vai var lietot DIS procedūru. Reģistrācijas process ir automatizēts, izmantojot e-iepirkumu platformu un robotu (*RPA*), lai padarītu to vēl efektīvāku. Pašlaik tiek pētīts, vai DIS procedūru var lietot, lai atlasītu veselības aprūpes pakalpojumu sniedzējus pēc minimālajām prasībām ar mērķi ātri īstenot konkrētos iepirkumus no kvalificētiem piegādātājiem. Šādu DIS gada vērtība tiek lēsta vairāk nekā 700 miljonu EUR apmērā.

14.4.4. Izšķirīgi iemesli par labu DIS ieviešanai

Galvenais iemesls, kāpēc tika ieviesta DIS, ir saīsinātais ieviešanas laiks. Roterdama arī izveidoja pārredzamāku un konkurētspējīgāku tirgu, tādējādi saņemot labākus piedāvājumus no dažādiem piegādātājiem.

Citi izšķirīgi iemesli:

- līguma darbības laikā nepārtraukti pievienojas jauni dalībnieki;
- līguma darbības laikā ātri tiek apgūti strauji augošie tirgi;
- risks, ka [prece/pakalpojums] var tikt izpārdots (visā pasaulē), apejot standarta procedūru ieviešanas laikus (piem., medicīnas preces, kas nepieciešamas koronavīrusa dēļ).

14.4.5. Priekšrocības:

- liela konkurence;
- īsi iepirkumu ieviešanas termiņi;
- labākas cenas un piedāvājumu kvalitāte;
- vienkārši pieprasījumi, salīdzinot ar minikonkursiem saskaņā ar pamatnolīgumu, kur iesaistīti vairāki darbuzņēmēji;
- DIS procedūras laikā var pievienoties jauni dalībnieki;
- viegla un ātra saziņa ar tirgu;
- pircējiem nav jābūt augsti kvalificētiem, lai iesniegtu pieprasījumu.

14.4.6. Apsvērumi:

- daudz procedūru, salīdzinot ar pamatnolīgumu ar vienu dalībnieku; lielāka darba slodze gan atlases, gan dalības pieteikumu apstrādes laikā;
- pasūtītājiem un pretendentiem pastāvīgi ir jāiesaistās procesā;
- maza apjoma gadījumā reģistrācijas dokumentu derīguma termiņš var būt beidzies un dalībniekiem var nākties tos iesniegt atkārtoti (tagad tas tiek risināts, izmantojot darbuzņēmēju portālu);
- ja ir maz darbuzņēmēju, darbuzņēmēji nevēlas konkurēt;
- ja likmes ir labākas ārpus DIS, dalībnieki pamet sistēmu;
- pārbaudes intervijas, nevis darba intervijas;

- maz personīgas saziņas (viens pret vienu) ar dalībniekiem dažkārt noved pie tā, ka sliktāk tiek pārzinātas tirgus tendences;
- notiek diskusijas par to, vai DIS ir atļauta saskaņā ar Nīderlandes Iepirkumu likumu (AW 2012).

14.4.7. Gūtās atziņas

DIS nepārtraukti tiek pilnveidota attiecībā uz tās praktisko lietojumu un izmantošanas iespējām. Izmantojot jaunu DIS procedūru, vienmēr ir jāizstrādā ekonomiskais pamatojums, lai izlemtu, vai ir lietderīgi uzsākt DIS. Ja DIS tiek ieviesta, organizācija tādējādi ir uzņēmusies saistības ar visām no tā izrietošajām sekām vairāku gadu garumā. Pirms DIS ieviešanas ir jānodrošina pietiekami resursi.

DIS metode ir lieliska izvēle dažādu pakalpojumu un piegāžu iepirkšanai.

Notiek stingra piegādātāju atlase un kontrole, kas ir saistīta ar lielu komunikācijas apjomu.

Ja ir maz pretendentu, ir jānoskaidro tirgus likme, lai saglabātu nedaudzo piegādātāju interesi.

Tā kā DIS ir 100 % digitāla procedūra, var aizmirsties, ka jāveic pārrunas ar galvenajiem (lielapjoma) piegādātājiem. Šobrīd mēs aktīvi plānojam diskusijas ar lielapjoma piegādātājiem, ar kuriem mēs bieži sadarbojamies. Šādu diskusiju rezultātā tiks saņemta vērtīga informācija, ko var izmantot, lai uzlabotu DIS piemērošanu un konkrētos iepirkumus.

Daži piegādātāji ir digitāli neizglītoti un nesaprot e-iepirkuma platformas darbību. Šādu platformu uzdevums ir radīt skaidrību un sniegt teicamu un vajadzībām atbilstošu pakalpojumu.

Daudzos tirgos (piem., attiecībā uz ārējiem darbuzņēmējiem) ir vēlams pieprasīt pierādījumus par to, ka tie jau iepriekš ir bijuši apstiprināti DIS procedūrā (kā tas ir ierasts slēgto procedūru gadījumā). Tam ir vairākas priekšrocības:

- piesakās tikai nopietni darbuzņēmēji. Vecajā DIS mums bija 65 % neaktīvo dalībnieku, bet tagad tādu vairs nav; mums ir 65 % aktīvu dalībnieku;
- tā kā pierādīšanas pienākums jau ir pārbaudīts, tas vairs nav jāpārbauda dalības pieteikumā, un tas ļauj ietaupīt laiku;
- tā kā pierādīšanas pienākums tiek pieprasīts iepriekš, piegādātājam tas ir jāiesniedz tikai vienu reizi;
- ja piegādātāju portāls ir nodrošinājis, ka pierādīšanas pienākums vienmēr ir aktuāls, jums vienmēr būs uzticami piegādātāji.

14.5. Valsts piemērs: Norvēģija

14.5.1. Iepriekšējā un pašreizējā situācija

Norvēģijai nav centralizēto iepirkumu pārvaldības sistēmas, lai gan ir centralizēto iepirkumu publicēšanas sistēma "*Doffin*", kas nosūta obligātus e-paziņojumus *TED* vietnei par visiem konkursiem, kas pārsniedz ES robežvērtību. Norvēģijas Sabiedrības un finanšu pārvaldības aģentūra (*DFØ*) ir pārliecināta, ka piegādātāji nodrošina pārbaudītas un funkcionālas iepirkuma sistēmas saskaņā ar juridiskajām prasībām un lietotāju vajadzībām. Līgumslēdzējas iestādes var brīvi izvēlēties iepirkuma sistēmu no dažādām pieejamajām sistēmām. Norvēģijas tirgū ir pieejamas 5–7 iepirkuma sistēmas, ko nodrošina 3–4 piegādātāji. Lielākie piegādātāji ir "*Mercell ASA*" (3 sistēmas) un "*Visma*".

CPB un DIS kombinācija rada sadarbības problēmas. Ir vajadzīga pierādīta dažādu iepirkuma sistēmu sadarbība. *CPB* atlasa ED, bet konkrētais iepirkums tiks rīkots LI sistēmās. Tiek koncentrēta uzmanība uz standartu un vienotas e-piegādes tīkla izstrādi: transporta infrastruktūra būs galvenais uzdevums, kas jāīsteno, lai panāktu, ka iepirkumu sistēma ir pilnīgi elektronisks process.

Runājot par izplatību, Norvēģijā DIS līdz šim ir lietotas tikai nelielā apmērā. 2019. gadā Norvēģijā kopā tika izsludināti 10 313 iepirkumi (virs robežvērtības — *TED*). Savukārt 39 līgumslēdzējas iestādes 2019. gadā publicēja informāciju par 78 DIS. Tālāk dotajā tabulā skatiet datus par DIS lietošanas izmaiņām pēdējos trijos gados.

Gads	LI skaits	DIS skaits	DIS vidējais skaits uz vienu LI	Ne vairāk kā viena LI
2017	8	26	3,25	13
2018	20	47	2,35	20
2019	39	47	2	7

1. tabula. DIS lietošana Norvēģijā, 2017–2019

To ED skaits, kas piedalās konkrētajā iepirkumā, svārstās no dažiem līdz 77 vienā DIS.

Divas Norvēģijas līgumslēdzējas iestādes, kas samērā daudz lieto DIS, ir Oslo pašvaldības transporta uzņēmums "*Ruter AS*" un Bergenas pašvaldība. Tālāk dotajā tabulā skatiet datus par DIS lietošanas rādītājiem attiecībā uz minētajām līgumslēdzējām iestādēm.

Organizācija	Aktīvo DIS skaits	Kvalificēto piegādātāju skaits visās DIS	DIS preču skaits	Piegādātāju skaits uz katru DIS preču intervālu	DIS pakalpojumu skaits	Piegādātāju skaits uz katru DIS pakalpojumu intervālu	Piedāvājumu skaits katrā konkursā - Vidēji - Maks.
<i>Ruter AS</i>	12	apm. 160	2	7–13	10	25–77	vidēji 7 maks. 30
Bergenas pašvaldība	10	apm. 80	6	5–12	4	5–13	vidēji 3 maks. 10

2. tabula. Divu līgumslēdzēju iestāžu rādītāji par DIS lietošanu, 2017–2019

Konkrētāk, 2. tabulā ir norādīts aktīvo DIS skaits divām galvenajām produktu kategorijām (preces un pakalpojumi), to piegādātāju skaits, kuri ir kvalificējušies vienam konkrētajam iepirkumam, un saņemto piedāvājumu skaits uz vienu konkrēto iepirkumu.

Lai gan pašlaik Norvēģijā nav valsts mēroga DIS, ko vadītu *CPB*, tiek īstenots projekts par tādu DIS, kas aptvertu valsts vajadzības attiecībā uz konferenču un semināru norises vietām.

14.5.2. Kāpēc būtu jāizvēlas DIS?

Valsts mērogā intervējot DIS lietotājus, tika atklāti šādi aspekti:

labākas cenas — lielāka konkurence tirgū:

- panākts cenu samazinājums, aizstājot/papildinot pamatnolīgumus ar DIS,
- viegla piekļuve plašākam piegādātāju tirgum,
- piegādātājiem, jo īpaši MVU un vietējiem piegādātājiem, kuri nevar kvalificēties lielām iepirkuma procedūrām, ir piekļuve publiskā sektora tirgum,
- jaunuzņēmumu iesaistīšana un aktivizēšana;

samazinātas procesa izmaksas — salīdzinājumā ar pamatnolīgumiem efektīvāki procesi un samazinātas darījumu izmaksas/laiks, ko tērē LI un ED.

14.5.3. Lietotāju pieredze

Lietotāji galvenokārt uzsvēra, ka DIS ir efektīva izvēle konkrētām iepirkumu daļām un tirgiem:

- ir vieglāk izveidot DIS konkurenci nekā noslēgt pamatnolīgumu;
- šķiet grūti uzsākt darbu ar DIS — paradumu maiņa, jo:
 - trūkst zināšanu par DIS norisi un ir maz atbalsta iespēju,
 - process nav pilnībā elektronisks;
 - ilgas iekšējas juridiskas diskusijas, jo ir daudz iesaistīto personu;
- dažādas pieejas un stratēģijas attiecībā uz to, vai:

- izveidot tikai DIS,
- izveidot DIS papildus pamatnolīgumam,
- ir svarīgas zināšanas par tirgu;
- izvērtētās jomas:
 - piegādātāju tirgi:
 - MVU ir apmierināti ar DIS lietošanu salīdzinājumā ar pamatnolīgumiem,
 - ir iesaistīti vietējā tirgus dalībnieki,
 - DIS ietvaros visi ED var kvalificēties un piedāvāt konkrētajā iepirkumā meklētās preces, pakalpojumus vai būvdarbus, un nav jābaidās, ka piegādātāji tiks izslēgti uz četriem gadiem,
 - līdzdalības elastība,
 - kvalitāte un lietotāju apmierinātība:
 - individuāls pieprasījums no DIS — nodrošina augstāku kvalitāti,
 - pārdomāt veidu, kā rediģēt iepirkuma dokumentus — piešķiršanas kritēriju izveide pilnīgi elektroniskā procesā,
 - laiks un produktivitāte:
 - nav pietiekami daudz pieredzes, lai komentētu,
 - cenu līmenis — piedāvājumi:
 - preces — samazinātas cenas, ņemot vērā to, ka ir vairāk piegādātāju/piedāvājumu,
 - pakalpojumi — nav skaidru norāžu par tādiem pašiem rezultātiem kā attiecībā uz precēm.

14.6. Valsts piemērs: Slovēnija

Slovēnijā elektroniskie publiskie iepirkumi ir obligāti kopš 2018. gada 1. aprīļa, tāpēc Valsts pārvaldes ministrija izstrādāja publiski pieejamu, bezmaksas e-risinājumu sistēmu. Tajā pašā laikā ārpakalpojumu sniedzēji izstrādāja vēl trīs maksas e-risinājumu sistēmas, kas klientiem parasti nodrošina visu pakalpojumu paketi (dokumentācijas sagatavošanu, publicēšanu, konsultācijas ar līgumslēdzējam iestādēm visas procedūras laikā u. c.).

Slovēnijas valsts sistēmā DIS tika integrēta 2020. gadā, kad noritēja gadījuma izpētes darbs. Integrācija tika attīstīta sadarbībā ar IT risinājumu pakalpojumu sniedzēju. Pēc daudzsološa sākuma integrācija palēninājās Covid-19 pandēmijas dēļ. Tāpēc sākumā DIS nodrošināja tikai ārpakalpojumu sniedzēji, bet 2021. gadā sāka darboties valsts mēroga e-risinājums. Mūsu valsts sistēmā ir izstrādāti arī risinājumi konkurences atvēršanai pamatnolīgumu ietvaros.

Tā kā šo vadlīniju sagatavošanas laikā tiek izstrādāta nacionāla DIS sistēma, Valsts pārvaldes ministrija ieņēma novērotāja lomu, sekojot līdzi citās DIS sistēmās notiekošajam, kas ļāva optimizēt DIS un attīstīt turpmāko DIS sistēmas konkurētspēju.

Slovēnijā 2020. gadā pastāvēja 8 DIS. Līgumslēdzējas iestādes, kas lietoja DIS, ir pašvaldības, medicīnas centri un citi publisko tiesību subjekti, kā arī līgumslēdzējas iestādes infrastruktūras jomā. DIS visbiežāk lieto šādiem līgumu veidiem: attiecībā uz medicīnas iekārtām, ar medicīnas atkritumiem saistītiem pakalpojumiem, būvniecību, projektēšanu, ģeodēziskajiem un drošības pakalpojumiem un darbiem. Kā jau minēts, līdz tam laikam visas uz DIS balstītās procedūras Slovēnijā nodrošināja privātie uzņēmumi. Septiņas no astoņām DIS, kas darbojās Slovēnijā, bija pirmajā posmā, un viena bija LI konkrēto iepirkumu posmā.

14.6.1. Piemērs

- Līgumslēdzēja iestāde: publisko tiesību subjekts.
- Nosaukums: ar medicīniskajiem atkritumiem saistīti pakalpojumi.
- Īss apraksts:
 - sākuma un beigu datums: 2019. gada 7. marts, plānots pabeigt 2025. gadā;

- kāpēc būtu jāizvēlas DIS: LI lietoja DIS, jo pamatnolīguma ietvaros ievērojami pieauga produktu cenas;
- dalībnieku skaits: uz visām iepirkuma daļām šobrīd ir pieteikušies 9 pretendenti;
- pircēju skaits: 35 veselības aprūpes iestādes;
- līgums bija sadalīts 12 daļās;
- pamatojoties uz līdzšinējiem pamatlīgumiem: jā.
- Priekšrocības un trūkumi:
 - pircējs salīdzinājumā ar piegādātāju;
 - priekšrocības:
 - konkurence: piegādātājiem tirgus nav slēgts,
 - zemākas cenas,
 - piedāvājumu pārredzamība,
 - jauns uzdevums,
 - atsevišķos ģeogrāfiskajos apgabalos dažiem piegādātājiem var būt svarīgāk pieteikties;
 - trūkumi:
 - pieredzes trūkums.
 - nav piedāvājumu.
 - process ir pilnībā elektronisks — viss ir jauns,
 - piegādātāji nevēlas piedalīties.
- Gūtā pieredze un praktiski jautājumi, kas radušies īstenošanas gaitā:
 - pēc tam, kad līgumslēdzējas iestādes un piegādātāji būs pieņēmuši un atzinuši ieguvumus saistībā ar DIS lietošanu, DIS sniegs iespēju saņemt salīdzināmus piedāvājumus par konkurētspējīgām cenām.

14.7. Valsts piemērs: Zviedrija

Zviedrijā interese par DIS pieaug, lai gan joprojām pārsvarā tiek lietoti pamatnolīgumi. Daži statistikas dati liecina, ka pirmā DIS tika izveidota 2017. gadā. Zviedrijā nav valstiska mēroga risinājuma e-iekirkumiem un DIS. LI izmanto savas iepirkuma sistēmas; tiek lietoti aptuveni 4 risinājumi.

DIS vadību organizē vai nu centralizēto iepirkumu struktūras (CPB), vai līgumslēdzējas iestādes (LI). Ja DIS izveido centralizēto iepirkumu struktūra (CPB), tā ir atbildīga par ED sākotnējo kvalifikāciju, bet pēc tam LI administrē uzaicinājumus iesniegt piedāvājumus un pārējos procesus. Dažos gadījumos CPB var pārvaldīt arī iepirkuma procesu un pat piešķirt līguma slēgšanas tiesības LI vārdā. Zviedrijā ir izveidotas DIS precēm, pakalpojumiem un būvdarbiem.

Lai sniegtu konkrētus DIS lietošanas piemērus, esam izvēlējušies apskatīt vienu CPB un vienu LI — Krišanstades pašvaldību.

14.7.1. “SKL Kommentar Inköpscentral” / centralizēto iepirkumu struktūra (CPB)

“SKL Kommentar Inköpscentral” (SKI) ir CPB, kas ir iekļauta Zviedrijas vietējo pašvaldību un reģionu asociācijai (SALAR) piederošā holdingā. “SKL Kommentar” nodrošina valsts sektoru (pašvaldības, reģionus un pašvaldību uzņēmumus) ar līgumiem (galvenokārt pamatnolīgumiem), kā arī iepirkumu un personāla pakalpojumiem.

Pirmā DIS, ko SKI izveidoja, bija attiecībā uz koksnes granulu iegādi. Tā tika uzsākta 2017. gada martā uz 4 gadiem. Koksnes granulas tika izvēlētas kā izmēģinājuma projekts, jo tiek uzskatīts, ka granulas ir vienkāršs un standartizēts produkts. Šajā DIS sistēmā SKI nodrošina līgumslēdzējas iestādes ar aizpildāmām veidnēm, tādējādi dodot LI iespēju veikt mazākas korekcijas vai iesniegt konkrētus pieprasījumus 2. posmā. Ir jāņem vērā, ka SKI kompetencē ietilpst gan līgumu piešķiršanas process sistēmā LI vārdā, gan jebkādu turpmāku sūdzību izskatīšana.

Pieteikšanās procesu koksnes granulu sistēmā katrs ED var paveikt aptuveni 10 minūtēs, un šis laiks galvenokārt ir vajadzīgs ESPD izskatīšanai. Vidējais laiks, ko SKI velta katram

konkrētajam iepirkumam, ir aptuveni 2 stundas, un kopumā tas aizņem vidēji 15 dienas no publicēšanas līdz līguma parakstīšanas brīdim.

DIS par koksnes granulu iepirkumu bija sekmīga. Pēc pirmajiem 10 mēnešiem ar DIS piešķirto līgumu kopējā vērtība pārsniedza iepriekšējā 4 gadu pamatnolīguma kopējo vērtību.

SKI otrā DIS sistēma bija paredzēta elektroenerģijas iegādei. Tas arī ir vienkāršs un standartizēts produkts, kas ir pieejams plašā tirgū. Tā kā valsts pamatnolīguma iepirkumos ir grūti novērtēt elektroenerģijas piedāvājumus, *SKI* konstatēja, ka DIS labāk veicinātu konkurenci. Šajā sistēmā process ir tāds pats kā koksnes granulu gadījumā. Tomēr tas izrādījās laikietilpīgāks — vidēji katram konkrētajam iepirkumam būtu nepieciešamas 4 stundas. Sākotnēji LI uzdeva daudz jautājumu, lai gan bija labi izstrādātas veidlapas un pavaddokumenti.

Kopš pirmās DIS izveides *SKI* ir uzsācis vēl trīs DIS — attiecībā uz saules enerģijas paneļiem, mākslīgo zāli un elektrisko automobiļu un hibrīdautomobiļu uzlādes punktiem. Saules paneļi ir sadalīti trijās dažādās DIS: viena sistēma ir paredzēta produktiem, viena — būvdarbiem un viena — pakalpojumu sniedzējiem. Šajā gadījumā iepirkuma priekšmets ir tehnoloģiski sarežģīts, tāpēc *SKI* līgumslēdzējām iestādēm nodrošināja veidlapas un pavaddokumentus (arī vērtēšanas modeli), bet tie nav obligāti jāizmanto. Tā ir pirmā DIS, kurā *SKI* nepiešķir līguma slēgšanas tiesības, bet gan veic visus administratīvos uzdevumus. *SKI* arī izveido DIS iepirkuma platformā un veic piegādātāju atlasī. Pēc tam LI ir atbildīgas par līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu un sūdzību izskatīšanu. Informācija par saules enerģijas paneļu iepirkumu sistēmām tika publicēta 2020. gada martā, un līdz šim vēl nav bijuši nekādi konkrēti iepirkumi, kas būtu noslēgušies ar līguma parakstīšanu.

Mākslīgā zāle ir produkts, kura iepirkums ir līdzīgs saules paneļu iepirkumam, jo abu šo DIS gadījumā process ir vienāds. Tomēr mākslīgās zāles sistēma ir sadalīta vairākās kategorijās un aptver gan būvdarbus, gan pakalpojumus (jauna būvniecība, pārbūve un apkope).

Vēl nav īstenota DIS par elektrisko automobiļu un hibrīdautomobiļu uzlādes punktiem.

14.7.1.1. Pieredze

Tiek uzskatīts, ka DIS ir piemērota tirgiem ar lielu piegādātāju skaitu, bet, iespējams, piegādātāji nav motivēti iesniegt savus piedāvājumus konkrētajiem iepirkumiem, ja pastāv mazas iespējas noslēgt līgumu. Tomēr no tā varētu izvairīties, izmantojot gatavas veidlapas un citus palīgmateriālus, lai atvieglotu ED iespēju piedalīties un nosūtīt piedāvājumus.

DIS ir elastīgs rīks, bet nav skaidrs, cik daudz LI var pielāgot konkrētās prasības 2. posmā vai cik daudz centralizēto iepirkumu struktūrai (*CPB*) faktiski ir jānosaka 1. posmā. Ja noteikumi ir izklāstīti 1. posmā, ir skaidrs, ka tie ir jāievēro (piem., piešķiršanas kritēriji).

Saskaņotu papildu pasākumu veikšana DIS sistēmā ir sarežģītāka nekā pamatnolīgumu gadījumā, jo katrā konkrētā līgumā, kas piešķirts, izmantojot DIS, ir atšķirīgi noteikumi un nosacījumi. *SKI* un piegādātājiem nav savstarpēju tiešu līgumsaistību. Tāpēc *CPB* nav tiešas attiecības ar katru DIS piegādātāju tādā pašā veidā, kā tas notiek pamatnolīguma gadījumā. *SKI* nesenākajā DIS sistēmā nav obligāti jāizmanto gatavās veidlapas (piem., attiecībā uz vidiskām prasībām). *SKI* ir tiesības veikt līgumu papildu pasākumus, bet *CPB* nav noteikusi obligātus noteikumus tādā veidā, kā tas tiktu noteikts pamatnolīguma gadījumā.

Joprojām pastāv neatbildēti jautājumi par to, ko nozīmē pilnībā elektronisks process. Vai ir iespējams, piemēram, rīkot tiešsaistes sanāksmes kā intervijas ārpalpojumu sniedzēju vērtēšanai?

Centralizēto iepirkumu struktūrai (*CPB*) ir sarežģīti uzzināt, kādā mērā tiek lietota DIS, ja LI ir pilnībā atbildīga par konkrētajiem iepirkumiem. Nav ieviesta tehniska vai administratīva procedūra, lai ziņotu par līdzdalību.

SKI identificēja arī citas vispārējās problēmas saistībā ar DIS:

- ir grūtības nodrošināt pilnībā elektronisku procesu tirgos, kur piegādātāji nav pazīstami ar iepirkumu;
- administratīvās darbības uz vienu konkrēto iepirkumu var aizņemt daudz laika;
- Zviedrijas platformas nav labi pielāgotas centralizēto iepirkumu struktūrām (CPB);
- līdz šim nav bijis daudz tiesas prāvu (ja tādas vispār ir bijušas), kas būtu atrisinātas, un jaunie tiesību akti vēl nav pārbaudīti.

14.7.1.2. Priekšrocības un trūkumi

DIS centralizēto iepirkumu struktūrai (CPB) nodrošina vairākus ieguvumus:

- ED var nepārtraukti pievienoties, un dalībnieku skaits nav ierobežots, kas savukārt rada iespējas MVU;
- nav noteikta prasība, ka centralizēto iepirkumu struktūrai paziņojumā ir jāidentificē iesaistītā LI;
- pastāv iespēja pielāgot prasības katrai atsevišķai LI;
- DIS sistēma ir ērtāka centralizēto iepirkumu struktūrām / līgumslēdzējām iestādēm, ja kāds ED tiek izslēgts vai atsakās no dalības iepirkumā;
- DIS veicina produktu attīstību tādā veidā, ko ir grūti sasniegt, izmantojot pamatnolīgumus;
- DIS var izrādīties efektīvs rīks iepirkuma procesā, ja iepirkuma platformas ir labi attīstītas un tās var izmantot pilnībā.

14.7.1.3. Problēmas un grūtības

DIS rada arī problēmas un grūtības centralizēto iepirkumu struktūrai (CPB):

- ja ir daudz pieteikumu vai piedāvājumu, CPB, iespējams, būs vajadzīgi lieli resursi;
- nav tādu iepirkuma platformu, kas pilnībā atbilstu CPB prasībām. Manuāla vērtēšana un lietošana, piemēram, Excel failu izmantošana, prasa daudz resursu, salīdzinot ar pilnībā elektronisku platformu visiem DIS posmiem;
- DIS varētu nemotivēt atsevišķus ED piedalīties iepirkumā, ja konkurence ir pārāk augsta un pastāv mazas iespējas noslēgt līgumu;
- centralizēto iepirkumu struktūrai (CPB) ir sarežģīti koordinēt turpmāko līguma gaitu, jo ir atšķirīgas LI prasības.

14.7.2. Krišanstades pašvaldība

Arī līgumslēdzējas iestādes izveido un lieto DIS, piemēram, Krišanstades pašvaldība, kurā ir 85 000 iedzīvotāju un 8000 darbinieku.

Pašvaldība uzsāka DIS 2017. gadā, publicējot informāciju par iepirkumu attiecībā uz sociālajiem darbiniekiem, bet 2018. gadā — attiecībā uz tehniskajiem konsultantiem.

DIS attiecībā uz tehniskajiem konsultantiem bija svarīgi izveidot, jo pašvaldībai bija maz ekspertu, ar kuriem bija noslēgts pamatnolīgums, un minētie eksperti bieži mainīja darba devējus. Nebija skaidrs, vai eksperti saskaņā ar 4 gadu pamatnolīgumu būtu tie paši. DIS sistēmā iesaistījās divi kvalificēti piegādātāji, bet uzaicinājumi iesniegt piedāvājumus vēl nav nosūtīti.

DIS attiecībā uz sociālajiem darbiniekiem bija ļoti veiksmīga. Bēgļu krīzes dēļ pieauga vajadzība pēc sociālajiem darbiniekiem. Tika noslēgts pamatnolīgums ar trim piegādātājiem, bet bija vajadzīgs vairāk sociālo darbinieku/konsultantu. Izmaksas palielinājās par 871 %. DIS izveide tika uztverta kā alternatīva strauji mainīgajam tirgum un kā iespēja panākt lielāku konkurenci.

DIS sistēmā tika saņemti 57 dalības pieteikumi (51 unikālais piegādātājs). Kad tika izveidota DIS, tajā iesaistījās 14 kvalificēti piegādātāji, bet tagad tie jau ir 35. Ir nosūtīti 18 uzaicinājumi uz konkursu, un pieteicās 29 konsultanti. Tas nozīmē, ka tika saņemti 6,4 piedāvājumi uz vienu dalības pieteikumu, kas ir ļoti labs rādītājs salīdzinājumā ar pamatnolīgumu. Laiks starp pretendenta dalības pieteikuma iesniegšanu un darba uzsākšanu ir 1 mēnesis.

14.7.2.1. Pieredze

- Ir svarīgi nodrošināt, lai uzaicinājums piedalīties konkursā būtu kvalitatīvs.
- Ir svarīgi arī izlemt, kā definēt prasības.
- Svarīga ir jaunuzņēmumu pārvaldība.
- Tas ir process, kas sekmē konkurētspēju.
- Tam ir jāatbilst ātrumam, ar kādu mainās tirgus.

14.7.2.2. Veiksmes faktori

- Ir jābūt labi sabalansētām prasībām attiecībā uz kvalifikāciju; jādomā ilgtermiņā, kā arī jā rūpējas gan par maziem, gan lieliem piegādātājiem.
- Svarīgi ir plānot administrēšanu.
- Ir vajadzīga laba iepirkuma sistēma, un tā ir jāvērtē automātiski.

